

Thai Yuri/Girls Love Novels as Popular Fiction: A Case Study of *23.5 When the Earth Spinning Around*

นวนิยายยูริ/เกิร์ลส์เลิฟของไทยในฐานะบันเทิงคดีประชานิยม : กรณี *23.5 วนชาติโลกเอียง*

Nanphatchaon Phumithammarat

Natthanai Prasannam*

นันทพัชรา ภูมิธรรมรัตน์

นัทธนาย ประสานนาม

Faculty of Humanities, Kasetsart University, Thailand

Corresponding author*

e-mail: natthanai.p@ku.th

Received 20-09-2024

Revised 25-11-2024

Accepted 03-12-2024

Doi: 10.69598/artssu.2025.4008.

How to Cite:

Phumithammarat, N., &
Prasannam, N. (2025). Thai
Yuri/Girls Love Novels as Popular
Fiction: A Case Study of *23.5
When the Earth Spinning
Around*. *Journal of Arts and Thai
Studies*, 47(1), E4008 (1-19).

Keywords: yuri, Thai Girls Love
(GL), popular fiction, Thai novel,
popular culture

คำสำคัญ: ยูริ, เกิร์ลส์เลิฟไทย,
บันเทิงคดีประชานิยม, นวนิยายไทย,
วัฒนธรรมประชานิยม

Abstract

Background and Objectives: Since the late 2010s, gender and sexual diversity in Thailand has emerged as a socio-political force and significant material for creative writing and media production. Until the early 2020s, yuri works, commonly known as Girls Love (hereafter, GL), depicting female homoeroticism, developed alongside Boys Love (BL) or Y (Yaoi), which has been prominent in both media and academic discourse. This research thus aimed to analyze Thai yuri/GL works as popular fiction by focusing on their characteristics and positionality within popular culture with reference to Blue's *23.5 When the Earth Spinning Around* as a case study.

Methods: This research is classified as qualitative research. The Thai yuri or GL novels were analyzed by close reading with a linkage to the popular culture appearing in the novels, and the framework of popular fiction studies, proposed by Bernice Mary Murphy, was applied.

Results: The analysis of *23.5 When the Earth Spinning Around* in comparison to the convention of Japanese yuri with the convention of girls' school revealed that the definition and scope of the works of two cultures are synchronized. The plot serves as the primary driving force of the text, adhering to the convention of popular romance. In terms of character design, like the popular Japanese yuri, Thai yuri/GL works do not depict the tachi/neko dichotomy, which aligns with the butch/femme manifestation. The novel, instead, reinterprets the ojōsama/moekko trope from Japanese yuri. The novel restricts the expression of love between characters to kisses and touches. The novel transforms the trope of a girls' school into a coeducational school, symbolizing the conflict between heteronormativity and female homosexuality, which is, however, embraced by the girls' community in school. The yuri novel offers hope for a change in social reality through queer optimism. When locating the novel within popular culture, it demonstrates that yuri is a popular fiction, widely accessible through online platforms and bookshop chains. Literary festivals are likewise an intersection of yuri in the literary industry, screen culture, and fan culture.

Application of this study: The research findings are beneficial to the study of Thai yuri, or GL, in the literary and media industries. It also serves as a foundation for the study of Thai popular fiction of different genres and works of women authors.

Conclusions: A study of Thai yuri/GL novels as popular fiction reaffirms their alignment with Bernice Mary Murphy's ideas of popular fiction in terms of the generic classification, literary formulas, and readership. Furthermore, business and technology incubate this cluster of works. In the context of popular culture and the commercialism of the genre, *23.5 When the Earth Spinning Around* adopts the generic convention of a girls' school in Japanese yuri, paralleling the spirit of activism in Thailand since 2020. Thai yuri/GL novels are situated in convergence culture and the creation of yuri couples through the coupling practices within the fan/industry interaction, which have been inspired by the Thai BL's success since the 2010s, in terms of the industrial implementation. The research findings should serve as a foundation for future research on Thai yuri/GL and popular culture in Thailand, as well as from transnational sources.

บทคัดย่อ

ที่มาและวัตถุประสงค์: นับตั้งแต่ปลายทศวรรษ 2550 เป็นต้นมา ความหลากหลายทางเพศในประเทศไทยปรากฏทั้งในฐานะพลังขับเคลื่อนทางสังคมการเมือง และวัตถุดิบสำคัญในการสร้างสรรค์วรรณกรรมและเนื้อหาสื่อ จนกระทั่งทศวรรษ 2560 มีงานยูริ/เกิร์ลส์เลิฟที่นำเสนอความสัมพันธ์แบบหญิงรักหญิงเพิ่มขึ้นจากบอยส์เลิฟหรือวายที่ครอบครองทั้งพื้นที่สื่อและงานวิชาการมาก่อน การวิจัยนี้จึงมุ่งวิเคราะห์นวนิยายยูริ/เกิร์ลส์เลิฟไทยในฐานะบันเทิงคดี

ประชาานิยมทั้งลักษณะเฉพาะของตัวบทและตำแหน่งแห่งที่ของตัวบทในพื้นที่วัฒนธรรมประชาานิยม โดยมีนวนิยายเรื่อง 23.5 *องศาที่โลกเอียง* ของน้ำเงิน นามสมมุติเป็นกรณีศึกษา

วิธีการศึกษา: การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผ่านการวิเคราะห์นวนิยายยูริ/เกิร์ลส์เลิฟด้วยวิธีการอ่านละเอียด โดยเชื่อมโยงกับพื้นที่วัฒนธรรมประชาานิยมที่แวดล้อมตัวบทนวนิยาย ภายใต้กรอบแนวคิดเรื่องบันเทิงคดีประชาานิยม ศึกษาที่เสนอโดย เบอร์นิส แมรี เมอร์ฟี (Bernice Mary Murphy)

ผลการศึกษา: การวิเคราะห์ตัวบทนวนิยายเรื่อง 23.5 *องศาที่โลกเอียง* โดยเชื่อมโยงกับชนบดียูริญี่ปุ่นแนวโรงเรียนสตรี คำจำกัดความและขอบเขตผลงานของทั้งสองวัฒนธรรมสอดคล้องกัน โครงเรื่องเป็นพล็อตหลักต้นหลักตามชนบโรมานซ์ ประชาานิยม ในแง่การออกแบบตัวละคร เช่นเดียวกับยูริยอตินิยมของญี่ปุ่น นวนิยายยูริไทยไม่นำเสนอตัวละครแบบ ทะจิ/เนโกะ ที่ฝ่ายหนึ่งอ้างอิงกับความเป็นชายมากกว่า หรือแบบเซเมะ/อุเคะ ในงานวายหรือบอยส์เลิฟ 23.5 *องศาที่โลกเอียง* นำโทรปตัวละครแบบโอโงะซามะ/โมเอโกะของยูริญี่ปุ่นมาตีความใหม่ ด้านการแสดงความรู้สึกระหว่างตัวละคร จำกัดอยู่เพียงการจุมพิตและการสัมผัสเท่านั้น ในบริบทไทยโทรปโรงเรียนสตรีของยูริญี่ปุ่นปรับเปลี่ยนเป็นโรงเรียนสหศึกษา เพื่อแสดงให้เห็นการปะทะกันระหว่างบรรทัดฐานสังคมรักต่างเพศกับเพศวิถีหญิงรักหญิงที่โอบรับโดย “ชุมชนเด็กสาว” ในโรงเรียน นวนิยายยูริสร้างความหวังสู่การเปลี่ยนแปลงความเป็นจริงทางสังคมด้วยความคิดแบบสุนทรพจน์ นิยมควิเยร์ เมื่อจัดวางนวนิยายเรื่องนี้บนพื้นที่วัฒนธรรมประชาานิยมพบว่า ยูริเป็นบันเทิงคดีประชาานิยมที่เข้าถึงได้ง่าย ผ่านพื้นที่อินเทอร์เน็ตและร้านหนังสือใหญ่หลากหลายสาขา เทศกาลวรรณกรรมเป็นพื้นที่ที่ทำให้ยูริในอุตสาหกรรมวรรณกรรม วัฒนธรรมสกรีน และวัฒนธรรมแฟนมาบรรจบกัน

การประยุกต์ใช้: ข้อค้นพบจากการวิจัยเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาของกลุ่มงานสร้างสรรค์ประเภทยูริ/เกิร์ลส์เลิฟไทย ทั้งในอุตสาหกรรมวรรณกรรมและสื่อ อีกทั้งยังเป็นแนวทางสำหรับการศึกษานันทนาการบันเทิงคดีประชาานิยมไทยประเภทอื่น รวมทั้งผลงานของนักเขียนสตรีด้วย

บทสรุป: การศึกษานวนิยายยูริ/เกิร์ลส์เลิฟของไทยในฐานะบันเทิงคดีประชาานิยม ทำให้พบว่าลักษณะของงานเขียนกลุ่มนี้ สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องบันเทิงคดีประชาานิยมของเบอร์นิส แมรี เมอร์ฟี ทั้งในแง่ลักษณะของประเภทงาน สูตรการแต่ง และกลุ่มผู้อ่าน นอกจากนี้ งานกลุ่มนี้หล่อหลอมด้วยธุรกิจและเทคโนโลยี ในบริบทวัฒนธรรมประชาานิยมและธุรกิจของประเภทผลงาน 23.5 *องศาที่โลกเอียง* ปรับใช้ชนบดียูริญี่ปุ่นแนวโรงเรียนสตรีโดยประสานเข้ากับจิตวิญญาณแห่งการเคลื่อนไหวทางสังคมของไทยหลัง พ.ศ.2563 ด้านการต่อยอดด้านอุตสาหกรรม นวนิยายยูริ/เกิร์ลส์เลิฟของไทยจัดวางอยู่ในวัฒนธรรมการหลอมรวมสื่อและการสร้างยูริขึ้นมาผ่านการจับคู่หรือการ “จิ้น” ภายในปฏิสัมพันธ์ระหว่างแฟนกับอุตสาหกรรมเช่นเดียวกับอุตสาหกรรมวายที่ประสบความสำเร็จมาก่อนตั้งแต่ปลายทศวรรษ 2550 ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นพื้นฐานสำคัญให้แก่การศึกษายูริ/เกิร์ลส์เลิฟและวัฒนธรรมประชาานิยมร่วมสมัยทั้งในประเทศไทยและข้ามชาติต่อไป

“อยู่ ๆ ก็เผลอไปรักเธอ แบบไม่ตั้งใจ” : บทนำ (Introduction)

ใน พ.ศ. 2565 ซีรีส์ยูริ/เกิร์ลส์เลิฟของไทย¹ เรื่องแรก คือ *Gap the Series ทฤษฎีสี่ชมพู* โดยบริษัท Idol Factory นำแสดงโดยพรีน/เบคกี้ (สโรชา จันทรกิมฮะ และรีเบคก้า แพทรีเซีย อาร์มสตรอง) เผยแพร่และประสบความสำเร็จในระดับข้ามชาติ (Chutiangkul, 2023) โดยเฉพาะในกลุ่มผู้หญิงควิเยร์ในวงกว้างตั้งแต่เอเชียถึงลาตินอเมริกา (Li & Pang, 2024) ส่งผลให้เกิดการลงทุนในอุตสาหกรรมยูริ/เกิร์ลส์เลิฟของไทยทั้งในวรรณกรรมและวัฒนธรรมสกรีนเพิ่มขึ้น ในพ.ศ. 2567 มีข่าวการซื้อลิขสิทธิ์นวนิยายยูริ/เกิร์ลส์เลิฟของไทยและผลิตซีรีส์มากกว่าหลายปีที่ผ่านมา กอปรกับความเคลื่อนไหวสำคัญในภาคสังคมคือการผ่านร่างกฎหมายสมรสเท่าเทียมโดยวุฒิสภาที่เกิดขึ้นในปีเดียวกัน ประเทศไทยจึงกลายเป็นประเทศแรกในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีกฎหมายสมรสเท่าเทียมของบุคคลรักเพศเดียวกัน²

จากการขยายตัวของอุตสาหกรรมวรรณกรรมและซีรีส์ยูริ/เกิร์ลส์เลิฟไทย ซึ่งเป็นช่วงเวลาเดียวกับความเคลื่อนไหวในภาคสังคมเรื่องสมรสเท่าเทียม ชุมชนหญิงรักหญิงในนาม Girl x Girl Thailand³ ได้จัดกิจกรรมเสวนาปีที่ 3 หัวข้อ “Girl Talks : Girls Love Series and Novel” ในวันที่ 18 สิงหาคม พ.ศ. 2567 ณ หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร (BACC) กิจกรรมเสวนาจัดขึ้น กลุ่ม Girl x Girl Thailand ใช้เวทีนี้เพื่อให้ความสำคัญแก่กลุ่มผู้อ่านเบื้องหลังนวนิยายและซีรีส์ยูริ/เกิร์ลส์เลิฟไทย ได้แก่

¹ ในบทความวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้คำว่ายูริ/เกิร์ลส์เลิฟไทยในความหมายเดียวกัน

² ศึกษาการผ่านร่างกฎหมายสมรสเท่าเทียมของไทยเพิ่มเติมจาก BBC News Thai (2024)

³ Girl x Girl ก่อตั้งขึ้นในวันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2564 โดยแพทรีเซีย ดวงฉ่ำ ซึ่งนิยามตนเองว่าเป็น “คนใน” สังคมหญิงรักหญิง มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างพื้นที่ ความเข้าใจ และมุ่งขับเคลื่อนความเท่าเทียมทางเพศของกลุ่มหญิงรักหญิงผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการยอมรับและสนับสนุนหญิงรักหญิงในสังคมไทยอย่างแท้จริง (Krueanee, 2022)

นักเขียน ผู้จัด/ผู้กำกับ ศิลปิน ผู้เขียนบทโทรทัศน์ รวมถึงครอบครัวของศิลปิน⁴ เป็นข้อสนับสนุนว่ากลุ่มหญิงรักหญิงยอมรับวรรณกรรมและสื่อประเภทยูริ/เกิร์ลส์เลิฟไทยว่ามีพลังในการขับเคลื่อนสังคมและเปิดพื้นที่ให้แก่หญิงรักหญิงในฐานะชนกลุ่มน้อยทางเพศ

ในมิติวิชาการ การทำความเข้าใจยูริ/เกิร์ลส์เลิฟอาจเริ่มต้นจากการอธิบายคำจำกัดความเป็นลำดับแรก คำว่า “ยูริ” (yuri) หมายถึง ลักษณะของผลงานหรือผลงานที่นำเสนอสายสัมพันธ์ทางอารมณ์อันลึกซึ้ง ความรักโรแมนติก รวมถึงความปรารถนาทางกายระหว่างผู้หญิง (Friedman, 2022 : 22) ความหมายของยูริที่ว่าด้วยความรักและความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงจึงมีชื่อเรียกอีกชื่อหนึ่งคือ Girls Love (เกิร์ลส์เลิฟ) โดยใช้ตัวย่อ คือ GL (Mazer, 2015 : 17) ยูริมาจากภาษาญี่ปุ่น คือ 百合 อ่านออกเสียงว่า “yoo-ree” หมายถึง ดอกกลีบลี แสดงนัยถึงความรักระหว่างผู้หญิงที่บริสุทธิ์และไร้เดียงสา (Maser, 2015) การใช้ดอกกลีบลีแทนความรักระหว่างผู้หญิงเริ่มในทศวรรษ 1970 เมื่อ อิโต บุงกะคุ (Itou Bungaku) บรรณาธิการนิตยสารเกย์ญี่ปุ่น *บาระโซกุ* (Barazoku) เสนอว่าความรักระหว่างผู้หญิงควรมีดอกไม้แทนความสัมพันธ์ เช่นเดียวกับความรักของชายรักชายที่มี 薔薇 อ่านออกเสียงว่า “ba-ra” หรือดอกกุหลาบแทนความสัมพันธ์ เขาจึงเลือกใช้ดอกกลีบลีแทนความรักระหว่างผู้หญิง และเรียกกลุ่มหญิงรักหญิงว่า “Yurizoku” ซึ่งมีความหมายว่า Lily Tribe (เผ่าดอกกลีบลี) (Friedman, 2022 : 5)

มีข้อสันนิษฐานเรื่องภูมิหลังของยูริในวัฒนธรรมประชานิยมญี่ปุ่นว่า รากฐานของยูริสืบย้อนไปได้ถึงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 ในบันเทิงคดีหมวด S (Class S) นักวิชาการอธิบายว่า ตัวอักษร S หมายถึงโรมานซ์หรือความสัมพันธ์ชดใกล้ระหว่างผู้หญิง S จึงอาจอ้างถึง “sister” ในภาษาอังกฤษ (พี่สาว/น้องสาว) shōjo ในภาษาญี่ปุ่น (ผู้หญิง) และ shōne ในภาษาเยอรมัน (หมายถึงหญิงงาม) (Frederick, 2005 : 68) ในยุคแรกเริ่มมีนักเขียนคนสำคัญคือ โนบุโกะ โยชิยะ (Nobuko Yoshiya) ผู้สร้างสรรค์ผลงานระหว่างทศวรรษ 1910 ถึงทศวรรษ 1970 ตลอดชีวิตนักเขียน เธอใช้ชีวิตร่วมกับ “เพื่อนหญิง” นามว่ามมมะ จิโย (Monma Chiyo) (Frederick, 2005 : 65) ผลงานที่มีชื่อเสียงคือ *Yaneura no Nishajo* (1920) เล่าเรื่องตัวละครเอกหญิงสองคนภายในโรงเรียนประจำ ณ ที่แห่งนี้ทั้งคู่ได้แบ่งปันความรู้สึกและประสบการณ์ร่วมกัน อาจกล่าวได้ว่าผลงานเรื่องนี้ของโนบุโกะ โยชิยะได้สร้างแนวเรื่องหรือโทรป (trope) ที่มีอิทธิพลต่อยูริที่ว่าด้วยความสัมพันธ์แบบหญิงรักหญิงในวรรณกรรมและมังงะช่วงเวลาต่อมา (Friedman, 2022 : 28)

ช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 20 เกิดความเปลี่ยนแปลงในกลุ่มงานวรรณกรรมผู้หญิงของญี่ปุ่น จากผลงานของศิลปินกลุ่มปีที่ 24 (Year 24 Group) ซึ่งประกอบไปด้วยศิลปินที่มีชื่อเสียง อาทิ เรียวโกะ ยามากิชิ (Ryoko Yamagishi), โมโตะ ฮาจิโอะ (Moto Hagio) และริโยโกะ อิเคดะ (Riyoko Ikeda) โดยเรียกงานกลุ่มนี้ว่า โชโจมังงะ (shōjo manga) คือ การ์ตูนผู้หญิง และในปีเดียวกันมีการนิยามกลุ่มงานยูริของอิโต บุงกะคุ (1970) ภายหลังจึงเกิดงานมังงะยูริเรื่องแรก คือ *Shiroi Heya no Futari* (1971) มีเนื้อหาดำเนินเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครเอกหญิงในโรงเรียนคาทอลิกของฝรั่งเศส เป็นเรื่องที่มีตอนจบไม่สมหวังเพราะตัวละครเอกหญิงตัวหนึ่งเสียชีวิต ผลงานเรื่องนี้ทำให้เกิดการสืบทอดแนวเรื่องความสัมพันธ์ที่ไม่สมหวังในงานยูริญี่ปุ่น

ในช่วงทศวรรษ 1990-2000 แนวเรื่องยูริ/เกิร์ลส์เลิฟในรูปแบบมังงะและอนิเมะได้รับความนิยมอย่างสูง (Friedman, 2022 : 6) ตัวอย่างผลงานเรื่องเด่นคือ *Sailor Moon* (1991-1997) โดยนาโอโกะ ทาเคอุจิ (Naoko Takeuchi) เมื่อเซเลอร์มูนได้รับความนิยม แนวเรื่องรักไม่สมหวังในยูริจึงถูกท้าทาย เซเลอร์มูนนำเสนอความรักแบบเลสเบียน ตัวละครหญิงที่มีลักษณะเพศสลับไหล ผู้หญิงที่หลงรักเกย์ รวมทั้งตัวละครชายรักชาย (Hemann, 2020 : 30-31) เซเลอร์มูนกลายเป็นแรงบันดาลใจให้แก่นักสร้างสรรค์ยูริแบบสมัครเล่นโดยแฟนหรือ ดोजินชิ (dōjinshi) ที่ได้รับแรงบันดาลใจจากผลงานเรื่องอื่นในวัฒนธรรมประชานิยม อาจกล่าวได้ว่า การขยายตัวของยูริเกิดขึ้นพร้อมความเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยเฉพาะในกลุ่ม “เรซึเบียน” (rezubian) คำนี้แม้มาจากเลสเบียน (lesbian) ในภาษาอังกฤษ แต่ในระยะแรกใช้เพื่อสร้างระยะห่างกับกลุ่มเลสเบียนในบริบทอื่น (Welker, 2024) ลักษณะสมาชิกในชุมชนนี้คือ ผู้หญิงที่มีเพศสถานะสอดคล้องกับเพศสรีระ (cisgender) และยังไม่ได้แต่งงาน แต่อาจมีไฉนยามตนเองในฐานะ “เลสเบียน” หรือ “หญิงรักหญิง” อย่างเคร่งครัด กลุ่มเรซึเบียนเป็นเอกเทศมากขึ้นในทศวรรษ 1990 ด้วยองค์กร งานกิจกรรมพื้นที่แบบใหม่ และบางกรณียังทำงานร่วมกับชุมชนเกย์ ซึ่งทำให้เรซึเบียนโน้มเข้าหาชุมชนเลสเบียนในบริบทนานาชาติ ทั้งงาน

⁴ เก็บความจากกิจกรรมเสวนาจัดโดย Girl x Girl Thailand ปีที่ 3 ในหัวข้อ “Girl Talks : Girls love series and Novel” ในวันที่ 18 สิงหาคม พ.ศ. 2567 ณ หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร (BACC) (Girl x Girl, 2024)

กิจกรรมไพรด์ (Pride) เทศกาลภาพยนตร์ พื้นที่ต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกับขบวนการควิเอร์ระดับนานาชาติ (global queering) จนกระทั่งในทศวรรษ 2000 กลุ่มเรซีเบียนจึงรวมเข้าไปอยู่ในกลุ่ม LGBTQ ที่เคลื่อนไหวทางสังคมการเมือง อย่างไรก็ตาม พัฒนาการของกลุ่มมีรากฐานมาจากทศวรรษ 1970 และ 1980 กอปรกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมที่เอื้อให้ผู้หญิงเลือกปฏิบัติชีวิตตามบรรทัดฐานรักต่างเพศได้ (Welker, 2024 : 7, 10)

นอกจากความนิยมของงานกลุ่มยูริที่กลายเป็นงานกระแสหลัก ช่วงเวลานี้ถือเป็นยุคแห่งการฟื้นฟูวรรณกรรม Class S มังงาชื่อนิยายเรื่องสำคัญที่มียอดจำหน่ายถึง 5.4 ล้านเล่มคือ *Maria-sama ga Miteru* (1998-2004) ของโอยูกิ คอนโนะ (Oyuki Konno) อาจกล่าวได้ว่าความนิยมงานแนวยูริเป็นรูปธรรมมากขึ้นเมื่อนิตยสาร *Yuri Shimai* ก่อตั้งเพื่อเผยแพร่งานแนวยูริโดยเฉพาะ แม้จะมีช่วงหยุดเผยแพร่ในปี 2005 แต่ในปีเดียวกันก็กลับมาเผยแพร่อีกครั้งในชื่อ *Yuri Hime* (เจ้าหญิงดอกกลีบลี) และยังคงตีพิมพ์เป็นนิตยสารรายเดือนในชื่อ *Comic Yuri Hime* ต่อเนื่องเรื่อยมา (Friedman, 2022 : 15) การกำเนิดของ *Yuri Hime* ชี้ว่ากลุ่มผู้ติดตามงานยูริมีจำนวนเพิ่มขึ้น และมีความหลากหลายกว่ายุคก่อนหน้า โดยไม่ได้มีเฉพาะกลุ่มผู้หญิงเท่านั้น แต่ยังรวมถึงกลุ่มแฟนที่เป็นผู้ชาย และกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศกลุ่มอื่น ๆ Friedman (2022 : 6) เสนอความเห็นเกี่ยวกับงานยูริและกลุ่มแฟนไว้ว่า “*Yuri is not a genre confined by the gender or age of the audience, but by the perception of the audience. In short, Yuri is any story with lesbian themes.*” กล่าวคือ ยูริไม่ใช่งานที่จำกัดด้วยเพศหรืออายุของผู้อ่าน แต่ขึ้นกับวิธีการเสิร์ฟของผู้อ่านผู้ชม ยูริจึงหมายรวมถึงเรื่องเล่าใด ๆ ก็ตามที่นำเสนอแก่นเรื่องว่าด้วยความสัมพันธ์แบบเลสเบียน

ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า จากความเฟื่องฟูของยูริในประเทศญี่ปุ่นผ่านการสร้างสรรค์งานยูริประเภทต่าง ๆ ส่งอิทธิพลต่อแนวโน้มการขยายตัวของงานประเภทยูริ/เกิร์ลส์เลิฟที่โดดเด่นในอุตสาหกรรมสื่อบันเทิงของไทย อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการเติบโตของอุตสาหกรรมบอยส์เลิฟ (Boys Love–BL) หรือยาโออิ (yaoi) ที่ขยายตัวในไทยตั้งแต่ช่วงปลายทศวรรษ 2550 และได้รับกระแสตอบรับอย่างกว้างขวางในภูมิภาคเอเชียปัจจุบัน ไม่ต่างกับในบริบทญี่ปุ่นที่จินตนาการรักโรแมนติกเกี่ยวกับชายรักชายโดยผู้หญิงเป็นพื้นฐานสำคัญของการสร้างสรรค์และการเสิร์ฟยูริ ตลอดจนการส่งออกถึงเพศวิถีที่แตกต่าง (Welker, 2024)

ในบทความวิจัยนี้ผู้วิจัยจึงมุ่งหมาย 1) ศึกษาวิเคราะห์นวนิยายยูริ/เกิร์ลส์เลิฟไทยโดยเชื่อมโยงกับขนบยูริญี่ปุ่นที่เกี่ยวข้องร่วมกับแนวคิดเกี่ยวกับบันเทิงคดีประชานิยม (popular fiction) และ 2) จัดวางวรรณกรรมกลุ่มนี้ในพื้นที่วัฒนธรรมประชานิยมโดยพื้นฐานความคิดเกี่ยวกับบันเทิงคดีและวัฒนธรรมประชานิยมมาจาก Murphy (2017) การวิจัยครั้งนี้ใช้นวนิยายเรื่อง 23.5 *องศาที่โลกเอียง* ผลงานของนักเขียนผู้มีนามปากกาว่า น้ำเงิน นามสมมุติ เป็นกรณีศึกษา สาเหตุที่ผู้วิจัยเลือกนวนิยายเรื่อง 23.5 *องศาที่โลกเอียง* เป็นกรณีศึกษาเพราะมีคุณสมบัติของบันเทิงคดีที่สัมพันธ์อย่างแนบแน่นกับวัฒนธรรมประชานิยม กล่าวคือ

- 1) นวนิยายเรื่องนี้ถือเป็นนวนิยายยูริโดยนักเขียนผู้ยืนยันอัตลักษณ์ “หญิงรักหญิง” ของตนเองอย่างเปิดเผย (Blue, 2018)
- 2) 23.5 *องศาที่โลกเอียง* จัดพิมพ์ครั้งแรกใน พ.ศ. 2561 โดยสำนักพิมพ์ EverY ซึ่งเป็น “ผู้เล่น” สำคัญในสนามอุตสาหกรรมนวนิยายวายตั้งแต่ปลายทศวรรษ 2550⁵

3) 23.5 *องศาที่โลกเอียง* เป็นนวนิยายยูริไทยเรื่องแรกที่ GMMTV⁶ ซื้อลิขสิทธิ์ไปดัดแปลงเป็นซีรีส์ ออกอากาศทุกวันศุกร์ เวลา 20:30 น. ทางช่อง GMM25 เริ่มออกอากาศตอนแรกในวันที่ 8 มีนาคม-24 พฤษภาคม พ.ศ. 2567 โดยรับชมย้อนหลังได้ทาง Netflix 23.5 *องศาที่โลกเอียง* ออกอากาศหลังจากซีรีส์ยูริ/เกิร์ลส์เลิฟเรื่อง *Gap the Series ทฤษฎีสีชมพู* โดยบริษัท Idol Factory ซึ่งประสบความสำเร็จในระดับข้ามชาติ Idol Factory เป็นผู้เล่นในสนามอุตสาหกรรมวาย/บอยส์เลิฟมาก่อน โดยผลิตซีรีส์วายออกอากาศใน พ.ศ. 2565 เป็นเรื่องแรก จึงถือเป็นบริษัทใหม่ที่มีทรัพยากรน้อยกว่า GMMTV ผู้เริ่มลงนามสร้างซีรีส์วายตั้งแต่ พ.ศ. 2559 นอกจากนั้น จากการสำรวจผู้ชมซีรีส์ยูริ/เกิร์ลส์เลิฟของไทยที่เป็นกลุ่มผู้อ่านนวนิยายด้วยยังพบว่า 23.5 *องศาที่โลกเอียง* เป็นเรื่องที่มีผู้อ่านมากที่สุด (Tha-In, 2023)

⁵ ในบทความวิจัยนี้ใช้คำว่า “วาย” (ย่อมาจาก yaoi-ยาโออิ) แทนประเภทผลงานที่นำเสนอความรักโรแมนติกระหว่างผู้ชายซึ่งมีต้นกำเนิดมาจากวัฒนธรรมญี่ปุ่น ผลงานประเภทนี้มีอีกชื่อหนึ่งคือ บอยส์เลิฟ (Boys Love–BL)

⁶ บริษัท จีเอ็มเอ็มทีวี จำกัด หรือ GMMTV เป็นบริษัทดำเนินการเกี่ยวกับความบันเทิงครบวงจร อาทิ ผลิตซีรีส์ รายการวาไรตี้ เพลง ภาพยนตร์ การจัดกิจกรรมการแสดง คอนเสิร์ต รวมถึงการจัดหาและบริหารศิลปิน ฯลฯ โดยมีผลงานซีรีส์กลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งซีรีส์วายที่ได้รับความนิยมอย่างสูงทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งส่งผลต่อความนิยมของศิลปิน อาทิ *SOTUS the Series*, *2gether the Series*, *นิทานพันดาว* เป็นต้น (The One Enterprise, 2024) โดยถือว่าเป็นบริษัทที่ทรงอิทธิพลมากที่สุดบริษัทหนึ่งในอุตสาหกรรมวายทั้งระดับชาติและข้ามชาติ (Prasannam, 2021)

4) 23.5 องศาโลกเอียง ดำเนินเรื่องผ่านโทรปลความรักระหว่างตัวละครเอกหญิงนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ความรักระหว่างตัวละครเอกวัยเรียนถือเป็นโมเดลสำคัญของซีรีส์วายโดย GMMTV ที่ประสบความสำเร็จมาก่อน ดังนั้นการนำนวนิยายที่ดำเนินเรื่องด้วยโทรปลดังกล่าวมาสร้างเป็นซีรีส์ยูริ นอกจากจะส่งผลต่อความนิยมของนักแสดงนำ ยังส่งผลย้อนกลับมายังอุตสาหกรรมวรรณกรรมที่ทำให้นวนิยายมียอดขายเพิ่มขึ้น รวมทั้งการตีพิมพ์ฉบับแปลเป็นภาษาอังกฤษในชื่อ *23.5 When the Earth Spinning Around*⁷ แปลโดย Tulip พิมพ์โดยสำนักพิมพ์ EverY ใน พ.ศ. 2566 เช่นเดียวกับนวนิยายวายของ EverY เรื่องอื่นที่ดัดแปลงเป็นซีรีส์โดย GMMTV นวนิยายเหล่านั้นแปลเป็นหลายภาษาเพราะมีกลุ่มผู้ชมซีรีส์นานาชาติหรือ “อินเตอร์แฟน”

“อยากรู้เหมือนกันว่าเธอนั้นใช้วิธีแบบไหน” : วิธีการศึกษา (Research Methods)

บทความวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมุ่งวิเคราะห์ลักษณะเฉพาะของนวนิยายยูริ/เกิร์ลส์เลิฟไทยกับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งศึกษาปรากฏการณ์ที่แวดล้อมตัวบทวรรณกรรมกลุ่มนี้เพื่อยืนยันสถานะบันเทิงคดีประชานิยม โดยมีขั้นตอนในการศึกษา ดังนี้

1. ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ประกอบด้วย

1.1 นิยาม ภูมิหลัง และลักษณะเฉพาะของนวนิยายยูริ/เกิร์ลส์เลิฟทั้งในวัฒนธรรมประชานิยมของญี่ปุ่นและไทยโดยสังเขป

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับบันเทิงคดีประชานิยมของ Murphy (2017)

1.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนวนิยายยูริ/เกิร์ลส์เลิฟไทย

2. ศึกษาวิเคราะห์นวนิยายเรื่อง 23.5 องศาโลกเอียง โดยการอ่านละเอียด (close reading) ร่วมกับกรอบแนวคิดในการวิจัย

3. นำเสนอผลการวิจัยในประเด็นต่าง ๆ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ (descriptive analysis)

“อยากขยับไปใกล้ชิด ให้ใจมันอุ่นนาย”: วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง (Literature Review)

1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการสำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยพบว่า ก่อนปรากฏการณ์ยูริ/เกิร์ลส์เลิฟ การศึกษา “หญิงรักหญิง” ปรากฏมาก่อนในนวนิยายและละครโทรทัศน์ไทย ตัวอย่างงานวิจัย ได้แก่ นัยนัปร จงสมจิตต์ศึกษาเรื่อง *ตัวละครรักร่วมเพศหญิงในนวนิยายไทย* (Jongsomjitt, 2007) ผลงานเรื่อง “นวนิยายรักร่วมเพศ : ปัญหาและคุณค่าของมนุษย์” โดย วรรณนะ หนูหมื่น (Numun, 2007) และณัษธา ธิกรันทวุฒิ วิจัยเรื่อง *ภาพตัวแทนของหญิงรักหญิงในละครคลับฟรายเดย์ เดอะ ซีรีส์* (Tirakantawut, 2020)

งานวิจัยที่มาก่อนส่วนใหญ่นิยมศึกษาวิเคราะห์หญิงรักหญิงในนวนิยายและสื่อแขนงต่าง ๆ โดยให้ความสำคัญแก่ความสมจริงภายใต้แนวคิดปฏิฐานนิยม (Positivism) ที่เชื่อว่ามีความเป็นจริงที่รอการค้นพบอยู่ในสังคม เป็นต้นว่า หญิงรักหญิงในคลับฟรายเดย์ เรื่องเล่าในคลับฟรายเดย์มักนำเสนอว่าเป็นเรื่องเล่าของบุคคลจริง ซึ่งล้วนเป็นความสัมพันธ์ที่มีปัญหา (Tirakantawut, 2020) นอกจากนี้ยังมีการเรียกกลุ่มคนรักเพศเดียวกัน ในที่นี้คือหญิงรักหญิงว่า “รักร่วมเพศ” ปัจจัยเหล่านี้ถือเป็นข้อสนับสนุนที่แสดงอคติของสังคมไทยที่ยังมีต่อหญิงรักหญิง หรืออธิบายว่าอัตลักษณ์หญิงรักหญิงของตัวละครในนวนิยายเป็นผลพวงมาจากการเลียดและจิตวิทยาพัฒนาการ (Numun, 2007) ผลการวิจัยส่วนใหญ่อิงอยู่กับความเป็นจริงทางสังคม หรือฐานคิดที่ว่าตัวบทที่ศึกษาเป็นสัจนิยมหรืองานสะท้อนสังคม ต่างกับการนำเสนอหญิงรักหญิงในงานยูริ/เกิร์ลส์เลิฟไทยที่ดำเนินเรื่องตามขนบโรมานซ์⁸

⁷ สะกดตามต้นฉบับ

⁸ Regis (2003) ประมวลขนบนวนิยายโรมานซ์ 1) การวาดภาพสังคม (society defined) 2) การพบ (meeting) 3) สิ่งกีดขวาง (barrier) 4) ความดึงดูดใจ (attraction) 5) การเผยความรู้สึก (declaration) 6) การตายเป็นพิธี (point of ritual death) 7) การระลึกได้ (recognition) 8) การสมรสสมรส (betrothal) ทั้งนี้ คำว่า “betrothal” หมายถึงหมั้นหมาย แต่ในขนบนวนิยายโรมานซ์ไทยพบว่าการสมรสเป็นสัญลักษณ์ของปิดเรื่องหรือจบอย่างมีความสุข ผู้วิจัยจึงแปลงคำประกอบนี้ว่าการสมรสสมรส

จากการสำรวจงานวิจัยเกี่ยวกับยูริ/เกิร์ลส์เลิฟไทยพบว่ายังมีจำนวนงานวิจัยไม่มากนัก และมีมุมมองในการศึกษาเป็นไปในแนวทางเดียวกันอันเป็นผลพวงจากการขยายตัวของแนวคิดวัฒนธรรมศึกษาในงานวิจัยสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ไทยตั้งแต่ทศวรรษ 2550 เช่น ศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบบันเทิงคดีและภาพตัวแทน (representation) วิเคราะห์วาทกรรม (discourse) วิเคราะห์นวนิยายโดยประยุกต์แนวคิดเกี่ยวกับเพศสถานะ (gender) และเพศวิถี (sexuality) ตัวอย่างงานที่เกี่ยวข้องมีดังนี้

สุภาวรัตน์ วัฒนทัพ (Watanatup, 2013) เสนอวิทยานิพนธ์เรื่อง ภาพแทนคนรักเพศเดียวกันในนิยายวายจากสื่ออินเทอร์เน็ต งานศึกษานี้วิเคราะห์ โครงเรื่อง ตัวละคร ฉาก (หรือฉากท้องเรื่อง) ฯลฯ รวมทั้งภาพตัวแทนหรือภาพแทนคนรักเพศเดียวกัน ผลการศึกษาสรุปได้ว่า หญิงรักหญิงโหยหาความรักและความสัมพันธ์ ภาพตัวแทนในนวนิยายกลุ่มนี้รับเอาวาทกรรมว่าด้วยหญิงรักหญิงที่แพร่หลายอยู่ในสังคมไทยมาสร้างเนื้อเรื่องและตัวละคร นวนิยายจึงมีบทบาทในการผลิตซ้ำและโต้แย้งวาทกรรม รวมทั้งนำเสนอวาทกรรมใหม่เกี่ยวกับคนรักเพศเดียวกัน

นอกจากการวิเคราะห์องค์ประกอบบันเทิงคดีและภาพตัวแทน แนวคิดเกี่ยวกับเพศสถานะและเพศวิถีเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่นักวิจัยสนใจนำมาศึกษานวนิยายยูริ เช่น จุฑามาศ ไชยมงคล (Chaimongkol, 2012) ศึกษาการวิเคราะห์อัตลักษณ์ทางเพศสภาพ และพื้นที่ของหญิงรักหญิงในสื่อนวนิยาย งานวิจัยเรื่องนี้มุ่งศึกษาอัตลักษณ์ทางเพศ โดยให้ความสำคัญแก่ความสมจริงเป็นพื้นฐาน อย่างไรก็ตามมุมมองดังกล่าวอาจทำให้เข้าถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่อยู่เบื้องหลังอัตลักษณ์หญิงรักหญิงได้อย่างจำกัด

มีงานวิจัยจำนวนหนึ่งที่มีนวนิยายเรื่อง 23.5 องศาที่โลกเอียง อยู่ในขอบเขตข้อมูล เช่น “23.5 องศาที่โลกเอียง : ความเป็นหญิง ความเป็นชาย และความสัมพันธ์ทางเพศในวรรณกรรมหญิงรักหญิง” (Phonkaewket, Sribunrueaing, & Arpamo, 2024) งานศึกษาเรื่องนี้ให้ความสำคัญแก่บรรทัดฐานรักต่างเพศที่มีส่วนในการนิยามแม้กระทั่งเพศสถานะและเพศวิถีของตัวละครเอกหญิงทั้งสองโดยเชื่อมโยงกับรูปลักษณ์ภายนอก ส่วนงานศึกษาอีกเรื่องหนึ่งคือ “เพศภาวะและเพศวิถีที่ปรากฏในวรรณกรรมรักร่วมเพศหญิง (ยูริ) แนวโรแมนติก” (Piayura, Sorthip, & Tularak, 2024) ข้อค้นพบสำคัญคือ ความเป็นหญิงในนวนิยายยูริประกอบด้วย 1) ใส่ใจรูปลักษณ์ 2) ผู้หญิงเพียบพร้อม 3) มีความอ่อนไหวและเอาใจใส่ต่อผู้อื่น 4) ความเป็นกุลสตรีและแม่ศรีเรือน และ 5) ได้รับการปฏิบัติทางลบ

ส่วนการศึกษาซีรีส์ยูริ/เกิร์ลส์เลิฟ มีวิทยานิพนธ์ “ศึกษาแนวทางการพัฒนาธุรกิจผลิตซีรีส์เกิร์ลส์เลิฟ ให้เป็นที่นิยมในประเทศไทย” (Tha-In, 2023) ข้อค้นพบที่น่าสนใจคือ การสำรวจกลุ่มลูกค้าหรือผู้บริโภคซีรีส์ยูริ/เกิร์ลส์เลิฟ พบว่าประกอบด้วย กลุ่มผู้อ่านนวนิยาย กลุ่มผู้ชมที่มีพฤติกรรมการรับชมซีรีส์ที่น่าเสนอความหลากหลายทางเพศ กลุ่มที่มีเพศสภาพหญิง และมีเพศวิถีที่ไม่ได้สนใจแค่ในเพศตรงข้าม และกลุ่มแฟนคลับ โดยจากแบบสอบถาม 400 ชุด นวนิยายที่มีจำนวนผู้อ่านสูงสุดคือ 23.5 องศาที่โลกเอียง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องอีกเรื่องหนึ่งคือ บทความเรื่อง “Queer Media from the Global South: The Emerging Girls Love (GL) Media Industry of Southeast Asia” (Li & Pang, 2024) ที่แนะนำปรากฏการณ์เกิร์ลส์เลิฟของไทยสู่โลกวิชาการภาษาอังกฤษ บทความเรื่องนี้มีซีรีส์ *ทฤษฎีสีชมพู* เป็นกรณีศึกษา มีข้อสังเกตสำคัญห้าประการคือ 1) ตัวละครหญิงรักเพศเดียวกันถูกกีดกันจากครอบครัวและสังคมแต่ได้รับแรงสนับสนุนจากคนอื่น ๆ อยู่เช่นเดียวกับซีรีส์วาย 2) ซีรีส์เกิร์ลส์เลิฟถึง ค.ศ. 2024 (พ.ศ. 2567) เป็นการจับคู่ระหว่างผู้หญิงในลักษณะที่ต่างกับภาพยนตร์เลสเบียนของไทยยุคก่อน 3) ซีรีส์เกิร์ลส์เลิฟดัดแปลงจากนวนิยาย สะท้อนแนวโน้มเดียวกันกับที่พบในซีรีส์วาย 4) อุตสาหกรรมเกิร์ลส์เลิฟเป็นอุตสาหกรรมที่มุ่งทำลายลำดับนาชาติตั้งแต่ต้นเช่นเดียวกับวาย/บอยส์เลิฟ 5) ซีรีส์เกิร์ลส์เลิฟมีผู้ติดตามเป็นกลุ่มผู้หญิงเคียร์จำนวนมากต่างกับซีรีส์วายที่ผู้ชมส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงรักต่างเพศ

จากการสำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบงานวิจัยทั้งที่ศึกษาหญิงรักหญิงก่อนยุคยูริแพร่หลาย การศึกษานวนิยายยูริเรื่องอื่นรวมทั้งนวนิยายเรื่อง 23.5 องศาที่โลกเอียง มีแนวทางการศึกษาหลักคือการวิเคราะห์องค์ประกอบบันเทิงคดีร่วมกับแนวคิดวัฒนธรรมศึกษา ประเด็นเพศสถานะและเพศวิถี และกลุ่มที่ศึกษาซีรีส์ยูริในเชิงสำรวจและแนะนำลักษณะพื้นฐาน ผลการวิจัยที่มาก่อนหน้าจึงยังไม่แสดงให้เห็นลักษณะสำคัญอีกประการหนึ่งของนวนิยายยูริ/เกิร์ลส์เลิฟคือ ลักษณะของบันเทิงคดีประชานิยม ทั้งในแง่คุณสมบัติของตัวบท และในแง่ตำแหน่งแห่งที่ของวรรณกรรมในพื้นที่วัฒนธรรมประชานิยม ซึ่งเป็นประเด็นที่บทความวิจัยนี้จะพิสูจน์ให้เห็นจริง

2. กรอบแนวคิดในการศึกษา

กลุ่มที่ 1 แนวคิดและทฤษฎีว่าด้วยบันเทิงคดีประชานิยม ประกอบด้วย ประเด็นที่ 1 ลักษณะเฉพาะของบันเทิงคดีประชานิยม ตามแนวคิดของ Murphy (2017) ที่อธิบายลักษณะของบันเทิงคดีประชานิยมไว้ 6 ประการ ได้แก่ 1) บันเทิงคดีประชานิยม

มีผู้อ่านทั่วไปเป็นกลุ่มเป้าหมาย 2) บันเทิงคดีประชานิยมมุ่งให้ความบันเทิงและหลีกหนี 3) บันเทิงคดีประชานิยมจำแนกประเภทได้โดยง่าย 4) บันเทิงคดีประชานิยมไม่จำเป็นต้องเขียนจากความคิดริเริ่ม 5) บันเทิงคดีประชานิยมมีโครงเรื่องเป็นตัวขับเคลื่อน และ 6) บันเทิงคดีประชานิยมหล่อหลอมด้วยธุรกิจและเทคโนโลยี

จากลักษณะเฉพาะของบันเทิงคดีประชานิยมตามแนวคิดของ Murphy (2017) สามารถสรุปได้ว่าเป็นแนวทางที่สัมพันธ์กับสิ่งประกอบสำคัญคือ ผู้สร้างผลงาน ตัวบท ผู้รับ และเทคโนโลยีร่วมกับธุรกิจ แนวคิดดังกล่าวแสดงความโยงใยระหว่างอุตสาหกรรมต่าง ๆ กับตัวบท รวมทั้งการเข้าถึงของผู้รับหรือผู้บริโภค

ประเด็นที่ 2 คือโทรป (trope) ในวัฒนธรรมประชานิยม โทรป หมายถึง องค์ประกอบของเรื่อง ตัวละคร ฉากท้องเรื่อง แก่นเรื่อง โครงเรื่อง รวมทั้งกลวิธีที่ปรากฏซ้ำ ๆ หรือมีให้เห็นอย่างดาษดื่น ในกรณีภาพยนตร์อาจหมายถึงอุปกรณ์ประกอบฉาก การจัดองค์ประกอบภาพ รวมทั้งเทคนิคภาพเคลื่อนไหวอื่น ๆ ตลอดจนลักษณะที่ปรากฏซ้ำในภาพยนตร์แต่ละตระกูล (genre) (Prasannam, 2021 : 26-27) ตัวอย่างโทรปในตัวบท สื่อ หรือวัฒนธรรมประชานิยมคือ โทรปตัวละคร เช่น เด็กสาวผู้ไร้เดียงสาและมีจิตใจบริสุทธิ์ หรือตัวละครผู้หญิงทรงอำนาจ หรือตัวละครอสุรกายสตรีที่ปรากฏในบันเทิงคดีวิทยาศาสตร์ของนักเขียนชาย รวมทั้งโทรปตัวละครในการ์ตูนผู้หญิงที่มีลักษณะแบบกึ่งหญิงกึ่งชาย (androgynous) (Hemmann, 2020)

โทรปปรากฏในวัฒนธรรมประชานิยมอย่างแพร่หลายไม่เฉพาะในตัวบทวรรณกรรมเท่านั้น แต่ยังรวมถึงตัวบทสื่อแขนงอื่น แนวคิดเรื่องโทรปจึงเหมาะแก่การศึกษานับเป็นบันเทิงคดีประชานิยม โดยเฉพาะการศึกษานวนิยายยูริ/เกิร์ลส์เลิฟไทยในงานวิจัยนี้ เนื่องจากในชนบดียูริญี่ปุ่นจะมีโทรปบางประเภทปรากฏซ้ำ ๆ เช่น โทรปความรักระหว่างตัวละครเอกหญิงในโรงเรียนสตรี โทรปความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงที่มีจุดจบแบบโศกนาฏกรรม เป็นต้น

กลุ่มที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีว่าด้วยยูริจากวัฒนธรรมประชานิยมญี่ปุ่น ผู้วิจัยอาศัยนิยามยูริของ Friedman (2022) นิยามดังกล่าวมี 2 นัยคือ ยูริที่สัมพันธ์กับกลุ่มคน ในที่นี้คือเลสเบียน และนิยามที่สัมพันธ์กับกลุ่มงาน คืองานสร้างสรรค์ที่นำเสนอความสัมพันธ์หญิงรักหญิงในกลุ่มเลสเบียน โดยครอบคลุมทั้งความสัมพันธ์แบบรักโรแมนติกและเพศสัมพันธ์

ส่วนชนบดียูริญี่ปุ่น ผู้วิจัยใช้ข้อเสนอของนักวิชาการ เช่น Nagaike (2010); Fanasca (2020); Friedman (2022); Welker (2024) โดยผู้วิจัยจะอธิบายชนบที่เกี่ยวของพร้อมตัวอย่างจาก 23.5 องศาที่โลกเอียง ในผลการวิจัย เพื่อยืนยันว่า ลักษณะเฉพาะของนวนิยายยูริ/เกิร์ลส์เลิฟของไทยมีพื้นฐานมาจากยูริญี่ปุ่น แต่ได้ปรับเปลี่ยนให้เข้ากับบริบทใหม่ทั้งบริบทยุคสมัยและวัฒนธรรม

“อาจเพราะว่าโลกมันเอียง มันเจียง มันหมุนไปทางทิศเธอ” : ผลการศึกษา (Research Results)

1. การพัฒนาลักษณะเฉพาะของนวนิยายยูริ/เกิร์ลส์เลิฟของไทยจากชนบดียูริญี่ปุ่น

นวนิยายยูริ/เกิร์ลส์เลิฟของไทยเกิดขึ้นพร้อมกับความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตและวัฒนธรรมดิจิทัล จุดเริ่มต้นของนวนิยายยูริ/เกิร์ลส์เลิฟมาจากการเผยแพร่ผลงานของนักเขียนผ่านช่องทางออนไลน์เป็นตอน ๆ ก่อนจะพิมพ์รวมเล่ม ตัวอย่างปรากฏในเว็บไซต์นวนิยายออนไลน์ของไทย เช่น www.dek-d.com, www.niyay.com, www.readawrite.com ฯลฯ สื่อออนไลน์จึงถือเป็นช่องทางหลักในการเผยแพร่นวนิยาย ทั้งยังเป็นช่องทางสำคัญที่นักเขียนกับผู้อ่านสามารถปฏิสัมพันธ์กันโดยปราศจากข้อจำกัดเรื่องเวลาและสถานที่ (Sujjapun, 2017 : 76-87)

23.5 องศาที่โลกเอียง ของ น้ำเงิน นามสมมุติเผยแพร่ครั้งแรกผ่าน www.dek-d.com ใน พ.ศ. 2559 และรวมพิมพ์ครั้งแรกโดยสำนักพิมพ์ EverY ใน พ.ศ. 2561 นวนิยายเรื่องนี้เล่าเรื่ององศา นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนสหศึกษาที่แอบประทับใจคน ดาวเด่นของโรงเรียน แต่ด้วยบุคลิกส่วนตัวขององศาที่ไม่มั่นใจในตนเองนัก เธอจึงเลือกใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นสื่อกลางเพื่อพัฒนาความสัมพันธ์กับชน จนทำให้ชนเข้าใจผิดว่าองศาคือเอิร์ธซึ่งเป็นผู้ชาย

วันหนึ่งเมื่อชนรู้ความจริงว่าองศาเป็นผู้หญิง แม้ชนจะลังเลใจในตอนแรกว่าเธอสามารถสานสัมพันธ์กับผู้หญิงได้หรือไม่ แต่สุดท้ายชนเลือกศึกษาใจกับองศา มีทั้งความเห็นด้านบวกและด้านลบของคนรอบข้างต่อความสัมพันธ์ของทั้งคู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแม่ขององศาที่ไม่ยอมรับในความสัมพันธ์ของคนรักเพศเดียวกัน ตามชนบนวนิยายโรมานซ์แม้จะเป็นสิ่งกีดขวางสำคัญที่ทำให้องศาต้องเลิกกับชน จนกระทั่งวันหนึ่งองศาป่วยหนัก แม่ได้รู้ว่าชนห่วงใยองศาอย่างแท้จริง และเห็นแก่ความสุขขององศา แม่จึงเปิดโอกาสให้องศากลับมาสานสัมพันธ์กับชนอีกครั้ง นวนิยายเรื่องนี้จึงจบแบบสุขสมหวัง โดยให้องศาได้ขอชนแต่งงานในตอนพิเศษ จากกรณีศึกษานวนิยายเรื่อง 23.5 องศาที่โลกเอียง นำมาสู่การศึกษาวิเคราะห์ลักษณะเฉพาะของนวนิยายยูริไทยซึ่งสัมพันธ์กับชนบดียูริญี่ปุ่น อธิบายโดยลำดับได้ดังนี้

1.1 คำจำกัดความและขอบเขตผลงาน

ในความหมายกว้างสรุปได้ว่า ยูริคือ ลักษณะของผลงาน แนวเรื่องหรือผลงานสร้างสรรค์ที่นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์แบบเลสเบียน หรือหญิงรักหญิง ซึ่งครอบคลุมทั้งความสัมพันธ์ทางเพศและความรักโรแมนติก (Friedman, 2022 : 259) ในบริบทญี่ปุ่น ยูริในความหมายเฉพาะหรือความหมายแคบใช้เรียกงานที่เกิดขึ้นตั้งแต่ทศวรรษ 1970 เป็นต้นมา อย่างไรก็ตาม คำว่ายูริใช้ได้หลากหลาย ทั้งบ่งชี้ลักษณะ เช่น ตัวละครยูริ และเรื่องเล่าแนวยูริ หรือใช้เรียกประเภทผลงานที่ผู้อ่าน ผู้ชม หรือกลุ่มแฟนเห็นพ้องกันว่าเข้าข่ายว่าเป็นยูริ

ด้านขอบเขตของกลุ่มงาน ขนบยูริญี่ปุ่นจำแนกกลุ่มงานออกเป็น 2 กลุ่มย่อย ได้แก่ งานต้นฉบับและงานที่ได้รับแรงบันดาลใจจากผลงานอื่น หรือ บุคคลอื่น การจัดกลุ่มงานลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับลักษณะบันเทิงคดีประชาานิยมคือ “บันเทิงคดีประชาานิยมไม่จำเป็นต้องเขียนจากความคิดริเริ่ม” (Murphy, 2017 : 4)

ตัวอย่างงานยูริที่ได้รับแรงบันดาลใจ/อิทธิพลจากผลงานอื่น หรือ บุคคลอื่นคือแฟนฟิก (fan fiction) ที่ได้รับแรงบันดาลใจจากศิลปินนักร้อง เช่น แฟนฟิกสมาชิกวง Girls' Generation (SNSD) เผยแพร่ใน www.soshifanclub.com หรือแฟนฟิกที่เขียนด้วยแรงบันดาลใจจากนักแสดง เช่น มิลค์/เลิฟ (มิลค์—พรรษา วอสเบียน และเลิฟ—ภัทรานิษฐ์ ลิ้มปติยากร) นักแสดงทั้งคู่คือคู่จิ้นยูริ ผู้รับบทนำในซีรีส์ 23.5 องศาที่โลกเอียง แฟนฟิกเรื่องดังกล่าวเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์รวมงานเขียน เช่น www.readawrite.com ตัวอย่างเหล่านี้นับเป็นงานกลุ่มยูริ/เกิร์ลส์เลิฟไทยทั้งสิ้น

ประเด็นที่น่าสนใจคือยูริ/เกิร์ลส์เลิฟของไทยไม่ต่างกับยูริญี่ปุ่นในแง่ประวัติการก่อกำเนิดและขยายตัวที่สัมพันธ์กับงานวาย/ยาโออิหรือบอยส์เลิฟอย่างใกล้ชิด มีนักเขียนและนักอ่านงานยาโออิและบอยส์เลิฟของญี่ปุ่นที่เข้ามาอยู่ในสนามการสร้างสรรคงานยูริด้วย จุดที่เชื่อมกันของงานหลากหลายกลุ่มนี้คือโซโจะมังงะหรือการ์ตูนผู้หญิง (Hemann, 2020) กรณียูริของไทยที่เกิดขึ้นหลังปี 2557 ในปรากฏการณ์ “วายบูม” หลังการออกอากาศของ *Love Sick the Series* จึงสร้างตัวตนผ่านฐานวัฒนธรรมวาย โดยเฉพาะกรณีปฏิสัมพันธ์ระหว่างแฟนกับอุตสาหกรรม (fan/industry interaction) (Prasannam, 2021) อันเป็นกลไกสำคัญของอุตสาหกรรมวายในบริบทวัฒนธรรมประชาานิยม

ในทศวรรษ 2560 ที่ยูริ/เกิร์ลส์เลิฟขยายตัวในสังคมไทย ปรากฏคำศัพท์อีกคำหนึ่งที่ใช้เรียกงานประเภทยูริ และแพร่หลายเช่นกันในวาทกรรมสาธารณะของไทยคือ “แซฟฟิก” (Sapphic) แม้ว่าแซฟฟิกจะเป็นคำใหม่ในภาษาไทย แต่มีข้อสันนิษฐานว่าคำนี้มีมาตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 16 จากนามของ แซฟโฟ (Sappho) กวีหญิงชาวกรีกผู้พำนักอยู่บนเกาะ Lesbos (Lertwichayaroj, 2017 : 63) แต่ไม่มีหลักฐานปรากฏว่าแซฟโฟมีอัตลักษณ์ทางเพศแบบใด “แซฟฟิก” จึงเป็นคำที่ใช้อธิบายบทกวีของเธอที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิง ภูมิหลังดังกล่าวเชื่อมโยงกับนิยามของแซฟฟิกในปัจจุบัน ทั้งนี้นอกจาก “แซฟฟิก” จะหมายถึงประเภทผลงานที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับหญิงรักหญิงแล้ว (Woman Loving Woman: WLW) (Sverkel, 2021) ในบางบริบทมีผู้ใช้คำ “แซฟฟิก” เรียกอัตลักษณ์ทางเพศที่หลากหลายโดยเชื่อมโยงกับผู้หญิงด้วย (Bungthong, 2024)

เนื่องจาก “แซฟฟิก” เปรียบเสมือนร่มคันใหญ่ที่ประกอบไปด้วยประเภทผลงาน และอัตลักษณ์ทางเพศแบบต่าง ๆ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการนำคำว่า “แซฟฟิก” มาใช้เรียกนวนิยาย หรือสื่อประเภทยูริ/เกิร์ลส์เลิฟที่เน้นโครงเรื่องแบบโรมานซ์ มิตรภาพในหมู่ผู้หญิง และมีตัวละครที่ได้ยืนยันทะลุขันธ์หญิงรักหญิงหรือเลสเบียนของตนในทุกกรณี อาจไปลบเลือนอัตลักษณ์ของกลุ่มคนอื่น ๆ ที่อยู่ภายใต้ร่มคันใหญ่ของ “แซฟฟิก” ได้ งานวิจัยนี้จึงไม่เลือกใช้คำนี้ในการเรียกกลุ่มผลงานที่เป็นกรณีศึกษา

1.2 การผสมผสานโทรปตัวละคร

นวนิยายยูรินิยมนำเสนอการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครเอกหญิงในฐานะองค์ประกอบหลักที่ขับเคลื่อนเรื่อง โดยรวมเช่นเดียวกับยูริญี่ปุ่น โครงเรื่องจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญกว่าองค์ประกอบอื่น เช่น ฉาก หรือภาษาอันประณีต สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า “บันเทิงคดีประชาานิยมมีโครงเรื่องเป็นตัวขับเคลื่อน ในบันเทิงคดีประชาานิยม โครงเรื่องสำคัญกว่าภาษา สลีการประพันธ์ หรือน้ำเสียง” (Murphy, 2017 : 6) เรื่องราวความรักระหว่างตัวละครเอกหญิงดำเนินเรื่องตามขนบนวนิยายโรมานซ์ ส่งผลให้วรรณกรรมกลุ่มนี้มีโครงเรื่อง หรือ “สูตร” ในการประพันธ์ที่ชัดเจน ผู้อ่านสามารถคาดเดาได้โดยง่าย

ในฐานะผู้ขับเคลื่อนโครงเรื่อง ตัวละครเอกหญิงในยูริจะไม่จำกัดบทบาทในความสัมพันธ์เป็นคู่ตรงข้ามอย่างตายตัว ต่างกับกรณีงานวายหรือยาโออิ ที่นักเขียนมักกำหนดตัวละครฝ่ายหนึ่งให้มีความเป็นชายมากกว่าเรียกว่า “เซเมะ” และมีบทบาทรุกใน

เพศสัมพันธ์ ขณะที่ตัวละครประเภท “อูเคะ” จะมีความเป็นชายน้อยกว่าและเป็นฝ่ายรับในเพศสัมพันธ์ ดังที่ Nagaike (2010) ผู้ศึกษาผลงานยูริในนิตยสาร *Yuri Hime* อธิบายว่า งานยูริไม่นิยมนำเสนอตัวละครหญิงที่ฝ่ายหนึ่งอ้างอิงกับความเป็นชาย ส่วนอีกฝ่ายหนึ่งมีความเป็นหญิงมากกว่า (butch-femme dichotomy) ในซีรีส์ยูริของไทยเองก็ถอยห่างจากเลสเบียนที่ปรากฏมาก่อนในวัฒนธรรมสกรีน (Li & Pang, 2024) ที่ตัวละครฝ่ายหนึ่งจะมีความเป็นชายมากกว่า ตามการจำแนกในบริบทสังคมไทยว่าเป็น “ทอม/ดี้”

การที่นวนิยายยูริ/เกิร์ลส์เลิฟไทยส่วนใหญ่หยิบยืมขนบการสร้างตัวละครจากยูริญี่ปุ่นอาจมีจุดมุ่งหมายเดียวกับยูริญี่ปุ่นที่ต้องการแยกตัวเองออกจากบรรทัดฐานรักต่างเพศภายใต้สังคมชายเป็นใหญ่ ลักษณะเช่นนี้พบได้ทั่วไปในผลงานของนักเขียนยูริชาวไทย โดยเฉพาะนวนิยายโดยนักเขียนหญิงรักหญิง นวนิยายยูริมักใกล้เคียงประเด็นนี้ด้วยการนำเสนอความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครเอกหญิงสองคนที่มีอุปนิสัยต่างกันให้มารักและฝ่าฟันอุปสรรคหรือสิ่งกีดขวางไปพร้อมกัน จนถึงตอนจบสุขสมหวัง

การขยายตัวของยูริทั้งในบริบทญี่ปุ่นและไทยล้วนมีความสัมพันธ์แน่นแฟ้นกับงานวายหรือบอยส์เลิฟ กล่าวเฉพาะการออกแบบตัวละคร งานวายจะสร้างตัวละครคู่ตรงข้าม “เซเมะ/อูเคะ” โดยสร้างให้เซเมะมีความเป็นชายมากกว่าอูเคะ ในการ์ตูนผู้หญิงหรืองานยูริบางเรื่อง ก็มีการสร้างตัวละครคู่ตรงข้ามที่เรียกว่า “ทะจิ/เนะโกะ” โดยตัวละครทะจิจะมีความเป็นหญิงน้อยกว่าหรือมีความเป็นชายมากกว่าเนะโกะ ดังที่พบได้ในกลุ่มเลสเบียนผู้มีลักษณะ “บุช” ในสังคมอเมริกันช่วงกลางคริสต์ศตวรรษที่ 20 แต่ขนบหลายประการของวายไม่ได้รับการขานรับในหมู่ผู้รับงานยูริ ทั้งการออกแบบ เซเมะ/อูเคะ ที่แทบได้ไม่สนิทกับความสัมพันธ์แบบเลสเบียน หรือประเด็นเพศสัมพันธ์ที่ปราศจากความยินยอม ผู้อ่านยูริที่ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงไม่ปรารถนาที่จะเห็นผู้หญิงตกเป็นเหยื่อ (Friedman, 2022 : 81-83)

อย่างไรก็ตาม แม้งานยูริญี่ปุ่นจะไม่นิยมสร้างตัวละครให้มีลักษณะคู่ตรงข้าม ที่กำหนดให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีความเป็นหญิงมากหรือน้อยกว่ากัน แต่งานยูริญี่ปุ่นโดยเฉพาะยูริแนวโรงเรียนสตรีก็มีโทรปตัวละครลักษณะหนึ่งที่พบได้คือ “โอโจซามะ/โมเอโกะ” (ojōsama/moekko) (Fanasca, 2020 : 56) โอโจซามะ (อาจแปลว่า “ท่านหญิง” หรือ “คุณหนู” ในภาษาอังกฤษคือ “young lady”) คือ ตัวละครชนชั้นสูงที่สวยงาม เธออาจมีผมยาวสีดำสลวย เป็นนักเรียนตัวอย่างที่เรียนในระดับสูงกว่าตัวละครแบบโมเอโกะหนึ่งปีหรือสองปี ส่วนโมเอโกะ (moekko) มาจากคำ “moé” ที่หมายถึงแรกผลิ เชื่อมโยงกับความงามวัยแรกแย้ม และจินตนาการของกลุ่มคนรักมังงะและอนิเมะ (Galbraith, 2009 : 154-156)

ในยูริญี่ปุ่น โมเอโกะคือตัวละครที่มีอายุน้อยกว่า และส่วนสูงน้อยกว่าโอโจซามะ อาจมีลักษณะแบบเด็ก ๆ และตกหลุมรักโอโจซามะ โทรปตัวละครคู่ตรงข้ามลักษณะนี้ปรากฏในงานยูริจำนวนมาก โดยเฉพาะงานที่อยู่ในทำเนียบผลงาน (canon) (Fanasca, 2020 : 56) โทรปของตัวละครที่ผลิตซ้ำเช่นนี้ทำให้ผู้อ่านติดตามการเล่าเรื่องได้เข้าใจรวดเร็วขึ้น (Azuma, 2007 cited in Fanasca, 2020 : 26) และถือเป็นลักษณะเด่นของประเภทผลงาน (Fanasca, 2020 : 56)

ผู้วิจัยพบว่า 23.5 องศาที่โลกเอียง ต่อกับขนบยูริญี่ปุ่นในด้านโทรปตัวละครเข้าแบบเช่นนี้ กล่าวคือ แม้ 23.5 องศาที่โลกเอียง รับอิทธิพลการสร้างโทรปตัวละครแบบโอโจซามะ/โมเอโกะของญี่ปุ่น แต่กลับเสนอการสลับบทบาทตัวละคร เพื่อแสดงนัยว่า ในความรักระหว่างผู้หญิงไม่จำเป็นที่ฝ่ายหนึ่งจะมีความเป็นหญิงน้อยกว่า เพราะอาจเป็นการกลับไปอ้างอิงความสัมพันธ์แบบรักต่างเพศ จากการสร้างตัวละคร แม้องศาจะมีส่วนสูงมากกว่าชั้น แต่ไม่ได้หมายความว่าองศาจะเข้มแข็งกว่าชั้นตลอดเวลา ดังที่ชั้นแถลงว่า “ถึงเราจะเป็นผู้หญิง แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าองศาจะต้องทำตัวเป็นผู้ชายเพื่อมาคบเรา แทนที่จะคิดว่าใครต้องดูแลใคร เราอยากให้คิดว่าควรดูแลกันและกันมากกว่า” (Blue, 2018 : 193) และชั้นมักแสดงความรักให้องศามั่นใจ “จัดการหอมแก้มตามคำขอของคุณแค่น้อย ก่อนที่องศาจะดราม่าไปมากกว่านี้” (Blue, 2018 : 306)

ยิ่งไปกว่านั้น การสร้างตัวละครองศาที่มีส่วนสูงมากกว่าจนทำให้ความว่องไวเป็นโอโจซามะยังเน้นความเปลี่ยนแปลงจากคนที่ไม่สวยงามกลายเป็นสวยงามรัก มิใช่ความสวยงามที่มีมาแต่แรก ตัวอย่างความเปลี่ยนแปลงขององศา คือ ตอนท้องศากกลายเป็นดาวเด่นในงานกีฬา “ก่อนหน้านี้ความฮอตขององศาที่มีพอตอยู่แล้ว ยิ่งหลังจากงานกีฬาเป็นต้นมา คนากของเราก็กลายเป็นคนฮอตของโรงเรียนแบบเต็มตัว” (Blue, 2018 : 210) และอีกตัวอย่างหนึ่งในตอนพิเศษ “คุณหมอนหน้าตาดี ดูเหมือนสังคมมหาวิทยาลัยจะเปลี่ยนองศาให้กลายเป็นคนละคน องศาตอนนี้แม้จะพูดน้อยเหมือนเดิม แต่ก็รู้จักเข้าสังคมมากขึ้น รู้จักดูแลตัวเองตามแบบฉบับคนเรียนหมอ” (Blue, 2018 : 328) เพราะองศาหลงรักชั้นจึงเปลี่ยนแปลงตัวเอง เราจึงอาจจัดองศาเป็นตัวละครโมเอโกะแทนได้ ในขณะที่ชั้นเป็นโอโจซามะ เพราะมีความเป็นผู้ใหญ่กว่า เป็นที่พึ่งพิงทางอารมณ์ให้แก่องศาด้วย หลายกรณีมีอำนาจควบคุมองศา ทั้งยังยืนยันลักษณะนิสัยและการแสดงออกแบบผู้หญิงที่เด่นชัด (Dahlberg-Dodd, 2020)

1.3 เพียงจูมพิตและสัมผัส : การแสดงความรักระหว่างตัวละครหญิง

นวนิยายยูริ/เกิร์ลส์เลิฟไทยไม่เน้นฉากเพศสัมพันธ์ที่โจ่งแจ้งเช่นเดียวกับยูริในวัฒนธรรมประชานิยมญี่ปุ่น อ้างอิงจากงานของนักวาดส่วนใหญ่ที่มักหลีกเลี่ยงการนำเสนอฉากที่ร้อนแรง ฉากเพศสัมพันธ์ส่วนใหญ่ไม่ได้มีมากไปกว่าการที่ตัวละครจูมพิตและสัมผัสหน้าอกของกันและกัน (Nagaike, 2010)

23. 5 *องศาที่โลกเอียง* เล่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครเอกหญิงวัยมัธยมศึกษาจนจบมหาวิทยาลัย การแสดงความรักปรากฏในรูปแบบการหอมแก้ม “ชั้นอาศัยจังหวะที่องศากำลังผลอเพราะต้อกตังใจรอฟังในสิ่งที่เธอจะพูด เอี้ยวคอเล็กน้อย ฝากสัมผัสเบาๆ จากริมฝีปากของตัวเองไปที่แก้มข้างซ้ายของคนตรงหน้า” (Blue, 2018 : 205) การจูบก็ปรากฏเช่นกัน แต่มีได้บรรยายอย่างดูตื้นหาคบเปรียบเทียบกับนวนิยายวายในฐานะผลงานประเภทใกล้เคียงกัน เมื่อตัวละครทั้งสองศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในตอนพิเศษ มีตัวอย่างการจูบคือ “คนที่ยืนอยู่ข้างหลังก้มตัวมาจูบเธอ ไม่ได้จูบเฉยๆ ด้วยนะเอาปากเข้าไปจูมอย่างกับเต็ก” (Blue, 2018 : 332)

ช่วงวัยของตัวละครอาจเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักเขียนหลีกเลี่ยงฉากเพศสัมพันธ์อันโจ่งแจ้งระหว่างตัวละครเอกหญิง มีตัวอย่างบทสัมภาษณ์ของน้ำเงิน นามสมมุติ ผู้เขียนเคยให้ความเห็นไว้ตอนหนึ่งว่า “เรื่องนี้เป็นตัวละครวัยมัธยมมีฉากจิกหมอนนิดๆ เท่านั้น เพราะเน้นการเดินเรื่อง การใช้ชีวิตแบบอื่น ๆ ด้วย” (Thai PBS, 2023) ทั้งนี้ นักเขียนยังกล่าวถึงความมุ่งหมายในการสร้างผลงานว่าต้องการเป็นส่วนหนึ่งในการขยายพื้นที่ให้แก่กลุ่มงานยูริ/เกิร์ลส์เลิฟไทย เพื่อนำเสนอว่าความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงมีหลากหลายแง่มุม โดยไม่จำเป็นต้องนำเสนอฉากเพศสัมพันธ์เพื่อดึงดูดผู้ติดตาม (Thai PBS, 2023)

เมื่อวิเคราะห์นวนิยายเรื่อง 23.5 *องศาที่โลกเอียง* ในฐานะตัวแทนของกลุ่มงานยูริ/เกิร์ลส์เลิฟไทยทำให้พบว่า นวนิยายดำเนินเรื่องตามขนบนวนิยายโรมานซ์ผ่านการนำเสนอพัฒนาความรักและความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครเอกหญิงในระดับมัธยมศึกษาควบคู่กับฉากท้องเรื่องที่สำคัญ ซึ่งในที่นี้คือ โรงเรียนสหศึกษา ดังนั้นเมื่อตัวละครเอกมารักกัน จึงสามารถคาดเดาเรื่องได้ว่าจะนำไปสู่การฝ่าฝืนอุปสรรคทั้งความขัดแย้งภายในจิตใจของตนเอง ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ และมนุษย์กับสังคมแวดล้อมจนกว่าจะได้รับการยอมรับและนำไปสู่ตอนจบแบบสุขสมหวัง

1.4 จากโทรปโรงเรียนสตรีสู่โรงเรียนสหศึกษา

ดังที่ได้อธิบายไว้ก่อนหน้านี้ว่า ลักษณะสำคัญประการหนึ่งของโทรป นอกจากจะเป็นองค์ประกอบของเรื่อง ยังหมายถึงองค์ประกอบหรือกลวิธีที่ปรากฏซ้ำ ๆ ในตัวบท นวนิยายยูริไทยรับอิทธิพลโทรปจากยูริญี่ปุ่นลักษณะหนึ่งคือ ฉากท้องเรื่องในโรงเรียนสตรีของยูริญี่ปุ่นที่นักเขียนนักวาดญี่ปุ่นนิยมกันมาก (Nagaike, 2010; Dahlberg-Dodd, 2020)

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครเอกหญิงในโรงเรียนสตรีเอื้อให้เด็กสาวมีโอกาสแบ่งปันระบบคุณค่าเดียวกัน นักเรียนหญิงวัยสาวในงานยูริเมื่อมีความรักมักมีความปรารถนาที่จะเป็นเพื่อนคนสำคัญ สร้างสายสัมพันธ์ทางอารมณ์อันแนบแน่นตามมโนทัศน์ “ซุซุซุเด็กสาว” (shōjo kyōdōtai) มโนทัศน์ดังกล่าวมีความสำคัญยิ่งกว่าสายสัมพันธ์ทางเพศ (Nagaike, 2010) โดยโทรปยูริญี่ปุ่นที่นำเสนอความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงในโรงเรียนสตรีส่งอิทธิพลมายังนวนิยายยูริ/เกิร์ลส์เลิฟไทยจำนวนหนึ่ง อาทิ นวนิยายเรื่อง *The Royal Pin* ปิ่นภักดี ของ ม่อนแมว ตีพิมพ์ครั้งแรกในปี 2566 เช่นเดียวกับนวนิยายเรื่อง *Dream : คิมหันต์...ฉันฝันถึงเธอ* ของเพชรไพลิน (เจ้าปลาน้อย) ที่ตีพิมพ์ในปีเดียวกัน และเป็นการตีพิมพ์โดยนักเขียนเป็นผู้ลงทุนเองทั้งสองเรื่อง

23.5 *องศาที่โลกเอียง* รับอิทธิพลโทรปความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครเอกหญิงในโรงเรียนสตรีตามขนบยูริญี่ปุ่น แต่ปรับเปลี่ยนฉากท้องเรื่องจากโรงเรียนสตรีที่เป็นพื้นที่เฉพาะของผู้หญิงเป็นโรงเรียนสหศึกษา ซึ่งมีทั้งนักเรียนชายและนักเรียนหญิง โรงเรียนสหศึกษาในที่นี้มีนัยเปรียบได้กับสังคมไทยหรือพื้นที่สาธารณะ กลุ่มคนหลากหลายกว่าโรงเรียนสตรี ซึ่งเป็นพื้นที่ปิดในโรงเรียนสหศึกษาจึงปรากฏความเห็นของตัวละครที่มีความคิดแบบเหยียดเพศจากมุมมองคนรักต่างเพศ เช่นตอนที่คนในโรงเรียนรู้ว่าองศาอยู่กับชั้นคบกัน มีผู้ออกความเห็น เช่น “ซ็อกไปเลยครีบ คนสวยสองคนคบกันเองแบบนี้ คนหล่ออย่างผมไม่มีที่ยืนเลย” (Blue, 2018 : 213) หรือความเห็นด้านลบที่เถรตรงเช่น “ชอบนี้ตั้งแต่ตอนนั้นก็ยังไม่บอก หลอกให้จีบอยู่ตั้งนาน” (Blue, 2018 : 214) แรงต้านภายในสังคมโรงเรียนสหศึกษาถูกใช้เป็นบทพิสูจน์ความรักระหว่างตัวละครที่สามารถฝ่าฟันสิ่งกีดขวางไปด้วยกันได้จนถึงตอนจบแบบสุขสมหวัง โดยได้รับการยอมรับจากครอบครัวและสังคมในที่สุด

อย่างไรก็ตาม แม้จะเป็นโรงเรียนสหศึกษา แต่องศาและชั้นมีกลุ่มเพื่อนที่เป็น “ซุซุซุเด็กสาว” เพื่อนในกลุ่มจะคอยประคับประคองความรู้สึกของตัวละคร ให้สติ แสดงน้ำใจไม่ตรี บอกสอนเรื่องความสัมพันธ์ เป็นที่ปรึกษา หรือเป็นแม่กระทั่ง

ผู้พิทักษ์ของตัวละครเอก เช่น ตอนที่เพื่อนเตือนชั้นเรื่องมุมมองต่อความสัมพันธ์ “อยากให้แกคิดดีๆ ปกติแกไม่ปล่อยให้ใครเข้าใกล้โลกของแกง่าย ๆ คนนี้น่าจะเป็นคนเดียวที่แกปล่อยให้เข้าใกล้ได้ขนาดนี้ แต่มันอาจจะไม่ใช่ความรักก็ได้นะ มันอาจจะแค่ความรู้สึกดี ความเคยชิน บางทีแกอาจแค่ห่วงใยเพียงเพราะความสนิทสนมก็ได้แหละ” (Blue, 2018 : 178-179) หรือการชี้ให้เห็นแง่มุมอีกด้านของสังคม “พวกเราเป็นเพื่อนแก แกจะเป็นยังไงเราก็คงได้ แต่คนอื่นละ สังคมจะมองแกยังไง แกจะทนได้หรือ” (Blue, 2018 : 179) แต่เมื่อถูกปะทะจากแรงต้านของสังคม “ชุมชนเด็กสาว” ยังทำหน้าที่โอบรับตัวละครเอก อันเป็นลักษณะอุดมคติที่จะอธิบายในหัวข้อต่อไป

1.5 “สุนทรสนิยมเคียวรี” (queer optimism) : การสร้างและนำเสนอสังคมยูโทเปีย

สังคมยูโทเปียในงานยูริ หมายถึง การสร้างความเป็นจริงอย่างใหม่ กลุ่มแฟนวาดหวังว่าจะมีครอบครัวเคียวรีอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขชั่ววันจันทร์ จึงต้องการเห็นตัวละครที่ชื่นชอบทาบเทียบตัวเองว่าได้รับสิ่งเดียวกันกับที่กลุ่มแฟนวาดหวังไว้กับตนเอง โดยครอบครัวเคียวรีในที่นี้หมายถึงครอบครัวที่ประกอบด้วยคู่สมรสที่เป็นบุคคลที่มีรสนิยมทางเพศฝักใฝ่ในบุคคลเพศเดียวกัน (Friedman, 2022 : 214) 23.5 *องศาที่โลกเอียง* โอบรับมุมมองเรื่องสังคมยูโทเปียเช่นเดียวกับยูริญี่ปุ่น โดยเฉพาะในตอนพิเศษท้ายเล่มใน Special Part1-3 เพื่อให้ผู้อ่านรู้พัฒนาการความสัมพันธ์ระหว่างองศากับชั้น รวมทั้งมุมมองที่เปลี่ยนไปของบุคคลรอบข้างที่มีต่อความสัมพันธ์ของทั้งคู่

ใน Special Part 1 แม่องศาอธิบายสาเหตุที่แท้จริงว่า เธอเป็นผู้บีบบังคับให้องศาเลิกติดต่อกับชั้น และกล่าวขอโทษสายสัมพันธ์ที่แตกร้างจึงได้รับการประสาน นอกจากนั้น องศาได้พูดคุยกับพ่อแม่ของชั้นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเธอกับชั้น แม้ก่อนหน้านี้แม่องศาเป็นส่วนหนึ่งในองค์กรประกอบสิ่งกีดขวางตามชนบทโรมานซ์ แต่ในที่สุดแม่ก็ยอมรับความสัมพันธ์นี้อย่างเต็มใจ ชั้นบอกความคิดของเธอกับแม่ขององศาว่า “หนูไม่โกรธองศาหรอกค่ะ แล้วหนูก็ไม่โกรธคุณแม่ด้วย หนูเข้าใจว่าคนเป็นพ่อเป็นแม่ก็ต้องห่วงลูกตัวเองเป็นธรรมดา แต่หนูอยากให้คุณแม่รู้แน่ๆ ว่า หนูรักองศาจริงๆ อนุญาตให้เราสองคนคบกันเถอะนะ” (Blue, 2018 : 278)

Special Part 2 เป็นช่วงเวลาที่ยองศากลับมาสานสัมพันธ์กับชั้นอย่างเป็นทางการ หลังจากได้รับการยอมรับจากทั้งสองครอบครัว ส่วน Special Part 3 เป็นช่วงเวลาที่มีความสัมพันธ์ของทั้งคู่ถูกทดสอบอีกครั้ง เนื่องจากชั้นเดินทางไปเรียนภาษาที่ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นเวลา 1 ปี ส่วนองศาสอบเข้าเรียนในคณะทันตแพทยศาสตร์ได้ แม้ว่าช่วงเวลานี้ทั้งสองคนต้องพบกับสิ่งกีดขวางในความสัมพันธ์ แต่ทั้งคู่ก็ฝ่าฟันไปได้จนถึงวันที่องศาขอชั้นแต่งงานในตอนจบ “แต่งงานกันนะชั้น นี่ไม่ใช่ประโยชน์ขอร้อง แต่เป็นประโยชน์ขอรัก” (Blue, 2018 : 336) นวนิยายเรื่องนี้จบลงพร้อมกับประโยคที่ว่า “คุณเชื่อในพรหมลิขิตไหมล่ะ” (Blue, 2018 : 337) การเชื่อในพรหมลิขิตถือเป็นอีกข้อสนับสนุนที่อธิบายได้ว่าความรักระหว่างผู้หญิงไม่ต่างกับความรักต่างเพศ

ตอนจบแบบสุขสมหวัง และการนำเสนอ Special Part ใน 23.5 *องศาที่โลกเอียง* นอกจากจะดำเนินตามชนบทนวนิยายโรมานซ์ประการสุดท้ายคือ การสมรสสมรสแล้ว การนำเสนอพัฒนาการความรักระหว่างองศาและชั้นไปพร้อมกับได้รับการยอมรับจากครอบครัวและสังคม ถือเป็นข้อสนับสนุนว่าความรักต่างเพศเดียวกันไม่ได้เป็นความรักที่ฉาบฉวยของเด็กสาวหรือเป็นความรักที่พาไปสู่ความพินาศดังที่ “ผู้ใหญ่รักต่างเพศ” วิพากษ์ เพราะตัวละครเอกหญิงทั้งสองคนประสบความสำเร็จในชีวิตได้ นวนิยายเรื่องนี้ยังนำเสนอจินตกรรมเรื่องสมรสเท่าเทียม สอดคล้องกับที่ผู้วิจัยกล่าวถึงกลุ่ม Girl x Girl ที่ยอมรับนวนิยายและซีรีส์ยูริ/เกิร์ลส์เลิฟของไทยเป็นอีกเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนทางสังคม

การขยายตัวของงานประเภทยูรินับว่าถึงเวลาแล้วที่ผู้อ่าน/ผู้ชมยูริจะอ้างอิงกับสิ่งที่นักวิชาการเรียกว่า “สุนทรสนิยมเคียวรี” (queer optimism) หลักฐานที่ชัดเจนคือจากแต่งงานของคู่รักเพศเดียวกันที่ปรากฏในงานยูริอย่างสม่ำเสมอ เป็นความหวังให้แก่ประเทศที่การสมรสเท่าเทียมยังไม่ถูกต้องตามกฎหมาย (Friedman, 2022 : 212-213) แม้ว่าใน พ.ศ. 2561 ที่นวนิยายเรื่อง 23.5 *องศาที่โลกเอียง* รวมพิมพ์ครั้งแรก ยังไม่มีการสมรสระหว่างเพศเดียวกันอย่างถูกกฎหมายในประเทศไทย แต่ใน พ.ศ. 2567 ที่ 23.5 *องศาที่โลกเอียง* ฉบับซีรีส์ออกอากาศ มีข้อสรุปแล้วว่ากฎหมายสมรสเท่าเทียมบังคับใช้จริงในต้น พ.ศ. 2568 ในช่วงเวลานี้จึงมีการนำเสนอฉากแต่งงานและการฉลองสมรสอย่างเปิดเผยในนวนิยายและซีรีส์ยูริ/เกิร์ลส์เลิฟ เช่น *ใจซ่อนรัก* (2567) ดัดแปลงจากบทประพันธ์ของ มีนาม เผยแพร่ทางช่อง 3 HD สอดคล้องกับจินตกรรมสมรสเท่าเทียมของชายรักชายที่ปรากฏในซีรีส์วายต่อเนื่องมาตั้งแต่ช่วงแรกของทศวรรษ 2560 (Joseph & Nedpogaeo, 2023)

2. นวนิยายยูริ/เกิร์ลส์เลิฟของไทยในพื้นที่วัฒนธรรมประชานิยม

ในหัวข้อนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์นวนิยายยูริ/เกิร์ลส์เลิฟไทยโดยอาศัย “ปรากฏการณ์” แวดล้อมวรรณกรรมกลุ่มนี้ โดยพิจารณาจากพื้นที่วัฒนธรรมต่าง ๆ ร่วมกับแนวคิดเกี่ยวกับบันเทิงคดีประชานิยมของ Murphy (2017) เพราะนวนิยายยูริ/เกิร์ลส์เลิฟไทยสัมพันธ์กับอุตสาหกรรมและสื่อหลากหลายแขนง เป็นต้นว่า อุตสาหกรรมวรรณกรรม วัฒนธรรมสกรีน และกลุ่มแฟน อธิบายโดยลำดับดังนี้

2.1 พื้นที่อินเทอร์เน็ตและร้านหนังสือ

เมื่อพิจารณากำเนิดของนวนิยายยูริไทยทำให้พบว่า แต่เดิมนักเขียนได้สร้างงานกลุ่มนี้และเผยแพร่ผ่านอินเทอร์เน็ตในระยะเริ่มแรก หลักฐานเรื่องหนึ่งคือ soshifanclub.com เว็บไซต์ที่ก่อตั้งมาตั้งแต่ พ.ศ. 2551 สำหรับชาวอนชวไทย (แฟนคลับสมาชิกวงเกิร์ลกรุ๊ปเกาหลี Girls' Generation) มีห้องแยกชื่อ 'Gang Fiction' หรือ 'ห้องฟิก' เป็นพื้นที่รวมตัวของกลุ่มนักเขียนนักอ่านนวนิยายและแฟนฟิกยูริไทยที่ได้รับแรงบันดาลใจจากศิลปินเป็นจำนวนมาก (Srisomboon, 2022)

มีตัวอย่างนักเขียนนวนิยายยูริ/เกิร์ลส์เลิฟไทยหลายคนที่เคยเผยแพร่ผลงานในเว็บไซต์ดังกล่าว เช่น สุวดี วงศ์ไชย เจ้าของนามปากกา Booky70, ลำเพา และ ชาสะ รวมถึงน้ำเงิน นามสมมุติ ผู้เขียน 23.5 องศาที่โลกเอียง สุวดี วงศ์ไชย กล่าวถึงความสำคัญของ soshifanclub.com ไว้ตอนหนึ่งว่า “SSFC บ่มเพาะนักเขียนมากฝีมือและนักอ่านตัวฉกาจมากมาย กระทั่งจากแค่ห้องอ่านนิยาย กลายเป็นพื้นที่รวมตัวสังคมนักเขียนรักหึงขนาดใหญ่ที่มีมาช้านานด้วยความรักต่างเพศระหว่างชายหญิงที่ครองพื้นที่ส่วนใหญ่ในสังคม วางตนในฐานะกระแสหลักเสมอมา” (Srisomboon, 2022)

นับตั้งแต่ยุคเริ่มแรกที่เผยแพร่ผลงานในอินเทอร์เน็ต นักเขียนนวนิยายยูริ/เกิร์ลส์เลิฟไทยส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง โดยนักเขียนหลายคนได้ยืนยันอัตลักษณ์ทางเพศอย่างเปิดเผยในฐานะ “คนใน” ชุมชนหญิงรักหญิง ดังตัวอย่างความเห็นของผู้ร่วมก่อตั้งสำนักพิมพ์ Lily House เกี่ยวกับนักเขียนนวนิยายยูริ/เกิร์ลส์เลิฟไทย ตอนหนึ่งว่า “จากการอยู่ในคอมมิวนิตี้มา โดยส่วนตัวเราคิดว่าส่วนใหญ่ๆนักเขียนจะเป็น LGBTQ+” (Kittisurin, 2023)

การที่นักเขียนยืนยันอัตลักษณ์หญิงรักหญิง ย่อมส่งผลต่อการนำเสนอความรักลึกซึ้งระหว่างตัวละครเอกหญิงจากประสบการณ์จริง นอกจากน้ำเงิน นามสมมุติ แล้วยังมีนักเขียนคนอื่น ๆ ที่ยืนยันอัตลักษณ์หญิงรักหญิงอย่างเปิดเผย เช่น เสือดาวหิมะ ผู้แต่งเรื่อง คุณวฬารัณชา The Whale Store ร้านนี้ไม่มีรักขาย (พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2567) และ Enemies With Benefits ลัลล่ไม่ชอบไวน์ (พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2565) เสือดาวหิมะยืนยันเพศวิถีหญิงรักหญิงผ่านบทสัมภาษณ์อย่างเปิดเผย (All creative team, 2024) กล่าวได้ว่านักเขียนกลุ่มนี้ต่างกับนักเขียนนวนิยายหญิงรักหญิงยุคก่อนที่ล้วนเป็นนักเขียนอาวุโส เช่น โสภาค สุวรรณ ผู้เขียนนวนิยายเรื่อง เงามพระจันทร์ (รวมพิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2524) กฤษณา อโศกสิน ผู้เขียน นวนิยายเรื่อง รากแก้ว (รวมพิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2517) และนำเสนอมุมมองต่อหญิงรักหญิงในแบบที่ต่างออกไป โดยเฉพาะการกลับไปอ้างอิงกับทฤษฎีจิตวิทยาเช่นเดียวกับมุมมองที่มีต่อชายรักชายในโลกวรรณกรรม (Pinijvararak, 1984; Numun, 2007)

เมื่อนวนิยายยูริ/เกิร์ลส์เลิฟไทยได้รับความนิยมมากขึ้นภายหลังปรากฏการณ์ “วายบูม” ตั้งแต่พ.ศ. 2557 ได้เกิดความเคลื่อนไหวในอุตสาหกรรมการพิมพ์นวนิยายกลุ่มนี้ โดยเฉพาะบทบาทของสำนักพิมพ์ที่เป็นตัวกลางสำคัญในการนำนวนิยายยูริ/เกิร์ลส์เลิฟไทยที่ได้รับความนิยมในโลกออนไลน์มาจัดพิมพ์เพื่อให้เข้าถึงสังคมในวงกว้าง สอดคล้องกับลักษณะของบันเทิงคดีประชานิยมที่ “มีผู้อ่านทั่วไปเป็นกลุ่มเป้าหมาย ผลงานต้องมีลักษณะเข้าถึงง่าย ไม่ซับซ้อน มีราคาที่คนทั่วไปสามารถซื้อได้ และมีจำหน่ายทั่วไป” (Murphy, 2017 : 4)

การเข้าถึงบันเทิงคดีประชานิยมได้ง่ายสัมพันธ์กับพื้นที่และวิธีการจัดจำหน่าย ร้านหนังสือชั้นนำจึงเป็นตัวกลางสำคัญ แม้ว่าจะเคยมีข่าวการปฏิเสธนวนิยาย “ชายรักชาย” และ “หญิงรักหญิง” จากร้านหนังสือชั้นนำในทศวรรษ 2550 จนเกิดกรณีพิพาทเกี่ยวกับอคติที่มีต่อกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ (MGR Online, 2012) แต่ความเคลื่อนไหวในภาคสังคมและโอกาสทางธุรกิจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ในปัจจุบันร้านหนังสือจึงเปิดรับนวนิยายวายและนวนิยายยูริอย่างกว้างขวาง

ในทศวรรษ 2560 นวนิยายยูริมีพื้นที่จัดจำหน่ายอย่างเปิดเผยในร้านหนังสือขนาดใหญ่ที่มีสาขาตั้งอยู่ในห้างสรรพสินค้าต่าง ๆ (chain bookstore) เช่น ร้าน B2S ร้านนายอินทร์ และร้านซีเอ็ดบุ๊คส์ แม้ว่าจะมีพื้นที่ไม่กว้างขวางเท่านวนิยายวายที่ได้รับความนิยมมาก่อนก็ตาม

Figure 1 A Chain Bookstore in A Shopping Mall Serves as The Distribution Space for Yuri Novels

(Source: Phumithammarat & Prasannam, 2024)

นอกจากพื้นที่จัดจำหน่ายในร้านหนังสือขนาดใหญ่แล้ว การมอบรางวัลวรรณกรรมให้แก่นวนิยายกลุ่มนี้ถือเป็นความเปลี่ยนแปลงสำคัญอีกประการหนึ่ง มีตัวอย่างจากนวนิยายเรื่อง *23.5 องศาที่โลกเอียง* ที่ได้รับรางวัล Nain Readers' Awards 2023 ลำดับ 2 จากการโหวตโดยกลุ่มผู้อ่าน นอกจากนี้น้ำเงิน นามสมมุติ ยังได้รับรางวัล B2S Book Awards 2024 รางวัลนักเขียนผู้นำกระแสหญิง-หญิง และมีเนื้อหาสร้างสรรค์สังคม (Shokjaratkul, 2024) การที่นวนิยายยูริได้รับรางวัลวรรณกรรมจากร้านหนังสือชั้นนำเป็นการเปิดพื้นที่ให้บันเทิงคดีประชาชนิยายกลุ่มนี้มีที่ทางชัดเจนมากขึ้นในวัฒนธรรมประชานิยม

จากยุคแรกที่เผยแพร่ในอินเทอร์เน็ตมาสู่ยุคที่จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์และจัดจำหน่ายในร้านหนังสือนวนิยายยูริยังได้อาศัยความก้าวหน้าของวัฒนธรรมดิจิทัลในการจัดจำหน่ายเช่นเดียวกับบันเทิงคดีประชาชนิยายในหลากหลายบริบท ดังที่ Murphy (2017 : 7) กล่าวว่า “บันเทิงคดีประชาชนิยมหล่อหลอมด้วยธุรกิจและเทคโนโลยี ปัจจัยทางธุรกิจ อุตสาหกรรม และเทคโนโลยี เป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างสรรค์ การจำหน่าย การรับ (reception) และการวิเคราะห์บันเทิงคดีประชาชนิยม”

ผู้อ่านเข้าถึงนวนิยายกลุ่มนี้อย่างรวดเร็วผ่านรูปแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) และระบบจัดจำหน่ายทางออนไลน์ผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น นวนิยายเรื่อง *23.5 องศาที่โลกเอียง* จัดจำหน่ายทั้งใน MEB (Mobile E-book) และช่องทางออนไลน์ของร้านหนังสือชั้นนำ รวมทั้งทางแอปพลิเคชันจำหน่ายสินค้าออนไลน์ต่าง ๆ เช่น Shopee และ Lazada ทั้งหมดเริ่มต้นจำหน่ายในเวลาเดียวกัน (มิถุนายน พ.ศ. 2561) อย่างไรก็ตาม การบริโภคหนังสือในบริบทวัฒนธรรมประชานิยมอาจมิได้กระทำในลักษณะการอ่านในใจแบบเจียบ ๆ เท่านั้น แต่เป็นการบริโภคที่เชื่อมโยงกับกิจกรรมอื่น ๆ ในหัวข้อต่อไป ผู้วิจัยจึงจะอธิบายตำแหน่งแห่งที่ของนวนิยายยูริ/เกิร์ลส์เลิฟในพื้นที่เทศกาลวรรณกรรมที่มีความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับคนกลุ่มต่าง ๆ

2.2 พื้นที่เทศกาลวรรณกรรม

การวิเคราะห์หัวข้อนี้เริ่มจากประสบการณ์ตรงของ ฉันทลักษณ์ รักษาอยู่ ผู้ก่อตั้งสำนักพิมพ์สะพานในช่วงต้นทศวรรษ 2550 สำนักพิมพ์สะพานเป็นสำนักพิมพ์ที่เน้นจัดพิมพ์ผลงานที่เสนอความรักโรแมนติกระหว่างผู้หญิง สำนักพิมพ์สะพานเคลื่อนไหวเพื่อนำนวนิยายกลุ่มนี้จัดจำหน่ายบนชั้นหนังสืออย่างเปิดเผยทั้งในร้านหนังสือชั้นนำ และในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติต่อเนื่องมาโดยตลอด ฉันทลักษณ์บอกเล่าประสบการณ์เรื่องนี้ไว้ตอนหนึ่งว่า “สำนักพิมพ์สะพานไปออกบูธในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติเมื่อ 10 ปีก่อน แต่กลับถูกริบหนังสือไม่ให้ขายเพราะมีฉากเลิฟซีนของคู่รักเลสเบี้ยน จึงถูกเจ้าหน้าที่สแกนออกอ้างว่าความรักรูปแบบนี้ ‘ผิด’ ทั้ง ๆ ที่นิยายชายและหญิงที่มีฉากจูบหรือเพศสัมพันธ์กลับดูเป็นเรื่องปกติ ซึ่งคล้ายกับกรณีที่นิยายหญิงรักหญิงถูกแบนโดยร้านหนังสือแนวหน้าชื่อดัง” (Paiboonsiri, 2020)

หลัง “วายุบุม” สถานการณ์ของอุตสาหกรรมวรรณกรรมก็เปลี่ยนแปลงตาม ในทศวรรษ 2560 โดยเฉพาะปี 2562 ในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติครั้งที่ 47 และงานสัปดาห์หนังสือนานาชาติ ครั้งที่ 17 ที่มีชื่องานว่า “รักคนอ่าน” มีโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์หลากหลายแบบ แบบหนึ่งคือภาพผู้ชายตระกองกอดกัน และถือหนังสือที่มีตัวอักษร “Y” อยู่ที่หน้าปก แสดงให้เห็นว่านวนิยายวาย

มีพลังทางเศรษฐกิจและทางวัฒนธรรมมากพอที่จะทำให้ท่าทีของผู้จัดงานเปลี่ยนแปลงไป งานนี้จัดโดยกระทรวงศึกษาธิการ สมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย และภาคีเครือข่าย

มีตัวอย่างการจัดตั้งบูธจัดจำหน่ายนวนิยายที่ตกแต่งอย่างเปิดเผยว่ามุ่งจำหน่ายงานเขียน “หญิงรักหญิง” เช่น สำนักพิมพ์ Lily House ในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติครั้งที่ 51 จัดขึ้นระหว่างวันที่ 30 มี.ค.–9 เม.ย. พ.ศ. 2566 นอกจาก Lily House จัดตกแต่งบูธโดยแบ่งโซนนวนิยายที่ได้รับการซื้อลิขสิทธิ์ไปดัดแปลงเป็นซีรีส์และระบุว่า “ยุคทองของซีรีส์ GL” สำนักพิมพ์ยังได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า ยอดจำหน่ายนวนิยายยูริ/เกิร์ลส์เลิฟเพิ่มขึ้นเป็นเท่าตัวจากอิทธิพลของอุตสาหกรรมดัดแปลงนวนิยายเป็นซีรีส์ (Thai PBS, 2023) แสดงให้เห็นพื้นที่ที่เชื่อมกันระหว่างวรรณกรรมกับวัฒนธรรมสกรีน โดยผู้ชมซีรีส์ยูริ/เกิร์ลส์เลิฟกลุ่มหนึ่งคือ กลุ่มผู้อ่านนวนิยาย (Tha-In, 2023)

กิจกรรมที่แสดงความสัมพันธ์ข้ามสื่อนวนิยายยูริไทยที่ส่งผลต่อการเข้าถึงของกลุ่มแฟนนวนิยายและซีรีส์ คือ การนำนักแสดงผู้รับบทนำในซีรีส์ยูริ/เกิร์ลส์เลิฟร่วมกิจกรรมในพื้นที่เทศกาลวรรณกรรมเพื่อส่งเสริมการจำหน่ายนวนิยาย ตัวอย่างจากสำนักพิมพ์ EveryY ผู้จัดพิมพ์นวนิยายเรื่อง 23.5 องศาที่โลกเอียง นักแสดงนำจากซีรีส์ คือ มัลลิกา/เลิฟ มาร่วมกิจกรรมกับน้ำเงิน นามสมมุติ นักเขียนเจ้าของเรื่อง ณ เวทีกลางในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติครั้งที่ 51 วันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2566 และงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติครั้งที่ 52 วันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2567 ณ ศูนย์ประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ การร่วมกิจกรรมของนักแสดงนำในงานสัปดาห์หนังสือส่งผลให้มีกลุ่มแฟนนวนิยายและซีรีส์ไปรวมตัวเป็นจำนวนมาก แสดงให้เห็นว่าพื้นที่เทศกาลวรรณกรรมทำให้อุตสาหกรรมวรรณกรรม วัฒนธรรมสกรีน และวัฒนธรรมแฟนมาบรรจบกัน

Figure 2 Leading Actresses From GMMTV's 23.5 When The Earth Spinning Around The Series Featuring Every's Adapted Novel

(Source: EveryY Facebook Pages, 12 February 2023 [published with permission from the publisher])

2.3 พื้นที่วัฒนธรรมสกรีนและวัฒนธรรมแฟน

น้ำเงิน นามสมมุติให้สัมภาษณ์ไว้ตอนหนึ่งว่า “พอซีรีส์ประกาศสร้างก็มีผลย้อนกลับมายังยอดขายนวนิยายที่ดีพิมพ์ซ้ำถึงสามครั้งแล้ว” (Thai PBS, 2023) ผลสะท้อนจากการดัดแปลงนวนิยายเป็นซีรีส์ยืนยันสายสัมพันธ์ระหว่างอุตสาหกรรมวรรณกรรมกับวัฒนธรรมสกรีนอันเป็นโมเดลอุตสาหกรรมที่พบอย่างแพร่หลายมาก่อนในกรณีอุตสาหกรรมวาย โดยเฉพาะกรณีบริษัท GMMTV ที่นิยมสร้างซีรีส์วายเกี่ยวกับโรงเรียนมัธยมศึกษาและมหาวิทยาลัย สายสัมพันธ์ดังกล่าวผนึกกับกระแสยูจิน์หญิงที่โยงใยกับวัฒนธรรมแฟนทั้งในระดับชาติและข้ามชาติ

ความนิยมของซีรีส์ 23.5 องศาที่โลกเอียง วัดได้จากการขึ้นเทรนด์โซเชียลมีเดีย เช่น X (เดิมชื่อ Twitter) อันดับ 1 ในทุกตอน (episode—EP.) ที่เผยแพร่ ตัวอย่างเช่น Ep. 10 ที่มียอดเอนเกจเมนต์ทาง X ถึง 1.05 ล้าน และแฮชแท็ก #23point5EP10 ขึ้นเทรนด์ X อันดับ 1 ในประเทศต่าง ๆ เช่น บราซิล, กัมพูชา, เขตปกครองพิเศษฮ่องกง, สาธารณรัฐจีน/ไต้หวัน ส่งผลให้บัตร 23.5 Lovtitude Final EP. FAN MEETING การชมซีรีส์เรื่องนี้ในตอนสุดท้ายร่วมกับนักแสดงจำหน่ายหมดอย่างรวดเร็ว (Brickinfo, 2024)

นอกจากนี้ยังมีอีกหนึ่งกิจกรรมสำคัญที่แสดงถึงความนิยมของมีลค์/เลิฟในฐานะคู่จิ้นยูริไทยที่สานต่อความนิยมจากซีรีส์เรื่องนี้ คือ นักแสดงทั้งสองเดินทางไปพบปะกลุ่มแฟนผ่านกิจกรรมแฟนมีตติ้งในต่างประเทศบ่อยครั้ง เช่น สาธารณรัฐประชาชนจีน, สาธารณรัฐจีน/ไต้หวัน, เขตปกครองพิเศษฮ่องกง, ประเทศเวียดนาม ฯลฯ ซึ่งแต่เดิมกิจกรรมดังกล่าวนี้จะถูกจัดขึ้นให้กับคู่จิ้นชายที่มีผลงานซีรีส์ยาโออิกับ GMMTV และประสบความสำเร็จในระดับข้ามชาติ นอกจากนี้มีลค์/เลิฟยังมีผลงานถ่ายแบบนิตยสารแฟชั่นและร่วมงานเกี่ยวกับแบรนด์สินค้าหรู (luxury brands) ต่าง ๆ อยู่เสมอ โดยหลังจากความสำเร็จของซีรีส์ 23.5 *องค์ที่โลกเอียง* GMMTV มีแผนสร้างซีรีส์ที่ดัดแปลงจากนวนิยายยูริจำนวนหนึ่ง เช่น *Pluto นิทาน ดวงดาว ความรัก* (พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2566) และ *US รักของเรา* (พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2560)

เพื่อแสดงปฏิสัมพันธ์ที่เข้มข้นระหว่างวรรณกรรมกับวัฒนธรรมสกรีน ผังสำนักพิมพ์ EverY ผู้จัดพิมพ์ฉบับนวนิยาย สร้างรายการโน้ตแฉเผยแพร่ทางช่อง YouTube ของสำนักพิมพ์แฉใส และเพจเฟซบุ๊กของ EverY เพื่อ “รีแอ็ก” ซีรีส์วายและซีรีส์ยูริการ “รีแอ็ก” เป็นภาคปฏิบัติในวัฒนธรรมแฟน เพื่อแสดงปฏิกิริยาของแฟนในฐานะผู้ชม และเผยแพร่ปฏิกิริยาดังกล่าวออกไปในวงกว้างโดยเฉพาะในพื้นที่ดิจิทัล การ “รีแอ็ก” เนื้อหาของซีรีส์ 23.5 *องค์ที่โลกเอียง* ปรากฏในตอนที่ 19 เริ่มด้วยการแสดงประสบการณ์รับชมตัวอย่างขนาดยาว (pilot) ของซีรีส์ในวันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2566 ส่วนการ “รีแอ็ก” ซีรีส์ปรากฏในตอนที่ 25 เผยแพร่ในวันที่ 24 เมษายน พ.ศ. 2567 ย้ำการบรรจบกันระหว่างอุตสาหกรรมวรรณกรรม อุตสาหกรรมสกรีน และวัฒนธรรมแฟน

อนึ่ง ซีรีส์ 23.5 *องค์ที่โลกเอียง* ได้สานต่อและขยายผลแนวคิดสูตรสนิยมเคียวรีในแง่การเฉลิมฉลองความหลากหลายจากฉบับนวนิยายโดยทำให้แพร่หลายในวัฒนธรรมประชานิยม ซีรีส์สร้างโครงเรื่องย่อว่าด้วยความสัมพันธ์ของตัวละครรอง ได้แก่ ความสัมพันธ์ของคู่ชายรักชาย มาวิน/ติณห์ (รับบทโดย ยูโร-ธนเศรษฐ์ สุริยะพรชัยกุล และฟอร์ด-อริญญ์ อัสวสืบสกุล) มาวินแอบหลงรักติณห์และคอยติดตามช่วยเหลืออยู่ตลอด โดยมาวินมีรูปลักษณะที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานความงามของนักแสดงชายในซีรีส์วาย และความสัมพันธ์ระหว่างคู่ผู้หญิงข้ามเพศที่มีได้เป็นวัยรุ่นคือ ครุฑินดา/ครุแบบแบบ (รับบทโดย กอล์ฟ-กิตติพัทธ์ ชลารักษ์ และ ก๊อตจิ-ทัชชกร บุญลักษณ์นันท์) ในตอนปลายเรื่องนิตาได้สารภาพรักตามตรงกับแบบแบบ คู่ครุฑินดา/ครุแบบแบบ ได้รับความนิยมอย่างมาก จนเกิดแฮชแท็กคู่ที่สร้างโดยกลุ่มแฟน ส่งผลให้นักแสดงได้รับรางวัล Y Star on Spotlight of the Year รางวัลนักก่อกวนแห่งปีจากเวที Y Entertain Awards 2024 (มอบรางวัลเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2567)

“แล้วฉันเป็นโลกของเธอบ้างได้ไหม ให้เราได้รักกัน”: สรุปและอภิปรายผลการศึกษา (Conclusion and Discussion)

งานวิจัยนี้มุ่งวิเคราะห์นวนิยายยูริ/เกิร์ลส์เลิฟของไทยในฐานะบันเทิงคดีประชานิยม โดยใช้นวนิยายเรื่อง 23.5 *องค์ที่โลกเอียง* โดย น้ำเงิน นามสมมุติ จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ EverY เป็นกรณีศึกษา กรอบแนวคิดและวิธีการศึกษาคือพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างยูริญี่ปุ่นโดยเฉพาะงานแนวโรงเรียนสตรีกับงานยูริไทย โดยชี้ให้เห็นทั้งลักษณะที่ได้รับอิทธิพลและการปรับเปลี่ยนเพื่อให้เข้ากับบริบทของยุคสมัย สังคม วัฒนธรรม การเมือง และอุดมการณ์ของไทย นอกจากนี้ยังทดลองจัดวางนวนิยายยูริลงในพื้นที่วัฒนธรรมประชานิยม เพื่อพิสูจน์ลักษณะของบันเทิงคดีประชานิยมที่ไม่อาจแยกขาดจากวัฒนธรรมประชานิยมได้ (Murphy, 2017) กล่าวคือ การเพ่งเล็งที่การสื่อความหมายของตัวบทหรือการอ่านละเอียดเพียงวิธีการเดียวอาจพิสูจน์ให้เห็นลักษณะของบันเทิงคดีประชานิยมในมิติที่รอบด้านได้

ผลการวิจัยพบว่า ยูริไทยหยิบยืมคำจำกัดความและขอบเขตผลงานมาจากยูริญี่ปุ่น โดยคำว่ายูริใช้เรียกได้ทั้งงานที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่และงานที่สร้างโดยอาศัยแรงบันดาลใจจากต้นฉบับ (derivative work) โดยเฉพาะที่สร้างสรรค์โดยแฟน (Friedman, 2022) ลักษณะเด่นคือโครงเรื่องหลักโครงอยู่รอบความรักโรแมนติกระหว่างคู่ตัวละครเอกหญิง นวนิยายมีโครงเรื่องเป็นพล็อตหลักด้านการออกแบบตัวละคร นวนิยายยูริไทยใช้โทรปยูริญี่ปุ่นที่ไม่นิยมสร้างตัวละครเอกหญิงให้มีระดับความเป็นหญิงต่างกันอย่างชัดเจน ต่างกับนวนิยายวายและซีรีส์วายที่มีตัวละครแบบ เซเมะ/อุเคะ (รุก/รับ, เป็นชายมากกว่า/เป็นชายน้อยกว่า) อย่างไรก็ตาม ในยูริญี่ปุ่นมีโทรปตัวละครแบบ โอเอโจฮามะ/โมเอโกะ คือตัวละครที่สวยงาม มีความเป็นผู้ใหญ่มากกว่ากับตัวละครที่น่ารัก และมีลักษณะอย่างเด็ก 23.5 *องค์ที่โลกเอียง* ต่อกับโทรปดังกล่าวด้วยการผสานลักษณะทั้งสองอย่างเข้ากับตัวละครเอกทั้งสองตัว โดยการแสดงความรักระหว่างตัวละครก็ปฏิเสธความรักที่โจ่งแจ้งเช่นเดียวกับยูริญี่ปุ่น มีเพียงการจุมพิตและการสัมผัสเท่านั้น

การต่อรองกับโทรปยูริญี่ปุ่นอีกประการหนึ่งคือ การปรับเปลี่ยนโทรปโรงเรียนสตรีเป็นโรงเรียนสหศึกษา ทว่ายังคงสร้างกลุ่มเพื่อนของตัวละครเอกให้เป็น “ชุมชนเด็กสาว” ที่โอบรับตัวละครเอกและความสัมพันธ์ที่อยู่นอกบรรทัดฐานรักต่างเพศ ทั้งนี้ โรงเรียนสหศึกษาเป็นพื้นที่ที่เปิดให้ความรักระหว่างผู้หญิงแสดงตนโดยปะทะกับอคติของสังคม เพียงเพื่อจะคลี่คลายผ่านการประสานสัมพันธ์ระหว่างตัวละครเอกกับเพื่อนและครอบครัวที่เข้าอกเข้าใจ อันเป็นไปตามปณิธานประการหนึ่งของยูริที่ต้องการสร้างยูโทเปียผ่านแนวคิดแบบ “สุทธระคนนิยมเคียวร์” (Friedman, 2022) ยูริทั้งญี่ปุ่นและไทยจึงเป็นพื้นที่ที่เปิดโอกาสให้ผู้บริโภคโดยเฉพาะผู้หญิงได้ทำความเข้าใจเพศวิถีของตน เพราะเด็กผู้หญิงส่วนใหญ่โดยเฉพาะในบริบทเอเชียไม่อาจรู้สึกเปิดใจกับประเด็นเรื่องนามยัยเจริญพันธุ์ได้อย่างเต็มที่ เพศวิถีเป็นทั้งสิ่งที่เด็กผู้หญิงคาดคั้นและผัดผ่อนผลักไสออกไป (Fujimoto, 2014 : 34)

นอกจากลักษณะของบันเทิงคดีประชานิยมภายในตัวบทนวนิยายแล้ว ตำแหน่งแห่งที่ของนวนิยายในวัฒนธรรมประชานิยมยังอธิบายได้จากการที่ 23.5 *องศาที่โลกเอียง* จัดจำหน่ายในร้านหนังสือที่มีสาขาตามห้างสรรพสินค้าทั่วประเทศ จำหน่ายในช่องทางออนไลน์ และเป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ตรงตามเงื่อนไขของบันเทิงคดีประชานิยมที่ซื้อขายได้ง่าย (Murphy, 2017) นอกจากนั้น นวนิยายเรื่องนี้และสำนักพิมพ์ยังมีที่ทางในเทศกาลวรรณกรรม ซึ่งเป็นพื้นที่ใหม่ที่ยูริเพิ่งเข้าไปปรากฏอย่างเป็นทางการ หลังการเกิดขึ้นของปรากฏการณ์ “วายบูม” ในสังคมไทยนับตั้งแต่ช่วงปลายทศวรรษ 2550 อันที่ เทศกาลวรรณกรรมเผยให้เห็นการบรรจบกันระหว่างอุตสาหกรรมวรรณกรรม วัฒนธรรมสกรีน ธุรกิจการสร้างดารา และวัฒนธรรมแฟน ในพื้นที่วัฒนธรรมประชานิยม นวนิยายเองปรับสถานะเป็นสินค้าประเภทหนึ่งในหมวดหมู่ตัวบทหรือสินค้าประเภทอื่น ๆ ภายในภายใต้ “จักรวาล” ของเรื่อง 23.5 *องศาที่โลกเอียง*

ในแง่ผลกระทบทางวิชาการ ข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้เสนอทางเลือกในการศึกษานวนิยายและซีรีส์ยูริ/เกิร์ลส์เลิฟ นอกจากการมุ่งเน้นที่ประเด็นเพศสถานะและเพศวิถีเป็นหลัก โดยให้ความสำคัญแก่ชนบทที่พัฒนาจากญี่ปุ่นร่วมกับวัฒนธรรมประชานิยมแบบข้ามชาติข้ามสื่อ อันเป็นลักษณะเฉพาะของงานประเภทนี้

กล่าวเฉพาะประเด็นเรื่องเพศสถานะและเพศวิถีใน 23.5 *องศาที่โลกเอียง* งานวิจัยที่มีมาก่อนเน้นเรื่องความเป็นชาย ความเป็นหญิงแบบขั้วตรงข้าม (Phonkaewket, Sribunrueaing, & Arpamo, 2024) หรือเน้นวิเคราะห์ความเป็นหญิงตามชนบทและสถานะ “เหยื่อ” ของการเหยียดเพศจากฝั่งรักต่างเพศด้วยการถูกปฏิบัติทางลบ (Piayura, Sorthip, & Tularak, 2024) ข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้เสนอศักยภาพของการอธิบายโทรปตัวละครแบบ โอเอโจซามะ/โมเอโกะ ที่นับเป็นการริเริ่มนำเข้ามาดมอดังกล่าวสู่งานวิชาการภาษาไทย งานศึกษาวิจัยในอนาคตสามารถทดลองประยุกต์มุมมองดังกล่าวได้กับนวนิยาย ซีรีส์ และปฏิสัมพันธ์ระหว่างแฟน/อุตสาหกรรมอันเป็นภาคปฏิบัติที่ผกผันกับอุตสาหกรรมวาย/บอยส์เลิฟ (Prasannam, 2021) โดยเฉพาะการสร้างค่านิยมของนักแสดงยูริไทย อาจทดลองวิเคราะห์คู่กันแสดงดังต่อไปนี้ 1) *Gap the Series ทฤษฎีสี่มุม* (2565) คู่พรีน/เบคกี้ในเรื่องนี้พรีน (สโรชา จันทรภิมสยะ) รับบท หม่อมหลวงศมานันท์หรือคุณสาม (โอเอโจซามะ) กับ รีเบคก้า (แพทรีเซีย อาร์มสตรอง) รับบท ม่อน (โมเอโกะ) 2) ซีรีส์ *ใจซ่อนรัก The Secret of Us* (2567) คู่หลิง/ออม โดยมี หลิงหลิง (ศิริลักษณ์ คอง) รับบท หมอฟ้าลดา (โอเอโจซามะ) กับ ออม (กรณณภัส เศรษฐรัตนพงศ์) รับบท เอ็น (โมเอโกะ) และ 3) *Reverse 4 You ดาวปริวรรต the Series* (2567) คู่คริสติน/เม โดย คริสติน (กุลสตรี มิชาร์ลส์) รับบท โฟร์ (โอเอโจซามะ) กับ เม (เมธกานต์ เอนกชนะสุวรรณ) รับบท จัตุวา (โมเอโกะ) อย่างไรก็ตาม คู่ความสัมพันธ์นี้อาจมีพลวัตที่ตีความแบบอื่นได้หรือเรียกแบบอื่นได้ เช่น โพซาย/โพซาว ขึ้นอยู่กับจังหวะ หลักฐานจากตัวบท และภาคปฏิบัติของแฟน

นอกจากนั้น ผลการวิจัยยังชี้ชัดว่า ผู้หญิงในงานแนวยูริไม่ได้เป็นเหยื่อของสังคมโดยสมบูรณ์ ผู้หญิงมีศักยภาพในการพัฒนาตนเอง ทั้งทางร่างกาย ทักษะชีวิตและสังคม รวมทั้งอารมณ์ความรู้สึก ผู้หญิงอยู่ได้ทั้งภายใน “ชุมชนเด็กสาว” และอยู่ร่วมกับสังคมที่ยอมรับความหลากหลายได้ แม้ยูริไทยจะเดินตามขนบนวนิยายโรมานซ์ ที่อาจถูกประเมินค่าว่าถอยห่างจากความเป็นจริงทางสังคม โดยความพยายามสร้างสังคมยูโทเปียดังที่ปรากฏในข้อค้นพบของการวิจัย ในประเด็นนี้ผู้วิจัยขอสรุปศักยภาพของยูริ/เกิร์ลส์เลิฟของไทยที่ปรากฏในหลากหลายรูปแบบตามความเห็นของ Fujimoto (2014 : 40) ว่า ความเป็นไปได้ที่อยู่กับความรักระหว่างผู้หญิงมิได้อยู่ภายในจินตนิมิตหรือแฟนตาซี แต่อยู่ภายในความเป็นจริงแบบเดียวกันที่ผู้หญิงล้วนเป็นเจ้าของร่วม การอยู่ร่วมกันและแบ่งปันนี้เองที่อนุญาตให้ผู้หญิงสร้างเบ้าหลอมสายสัมพันธ์อันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงความเป็นจริงดังกล่าวได้

กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgments)

การพัฒนาแนวคิดในงานวิจัยนี้ โดยเฉพาะประเด็นครอบครัวและโรงเรียนส่วนหนึ่งมาจากแผนงานวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนจากคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปี 2565 บทความวิจัยนี้เป็นผลผลิตจากแผนงานวิจัยดังกล่าวและโครงการพัฒนางานวิจัยขั้นสูงด้านมนุษยศาสตร์ประยุกต์ โดยฝ่ายวิจัยและสร้างสรรค์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ร่วมกับ ศูนย์วิทยาการขั้นสูงด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ประยุกต์ สถาบันวิทยาการขั้นสูงแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปี 2567

รายการเอกสารอ้างอิง (References)

- All Creative Team. (2024). *Interview Famous Yuri Author : Snow Leopard*. Retrieved 15 November 2024, from <https://www.allmagazineonline.com/snow-leopard>. (In Thai)
- BBC News Thai. (2024). *Thailand Has Become the First Asean Country to Have Legal Same-Sex Marriage After the Senate Passed the Equal Marriage Bill*. Retrieved 15 August 2024, from <https://www.bbc.com/thai/articles/c4nnjd5v2zgo>. (In Thai)
- Blue. (2018). *23.5 When the Earth Spinning Around*. Bangkok: EverY. (In Thai)
- Brickinfo. (2024). *GMMTV's 23.5 the Series*. Retrieved 15 August 2024, from https://brickinfotv.com/entertainment/236838#google_vignette. (In Thai)
- Bungthong, N. (2024). *What Is Sapphic? Does It Count as a Part of LGBTQIA+?*. Retrieved 15 November 2024, from <https://thestandard.co/what-is-sapphic>. (In Thai)
- Chaimongkol, C. (2012). *Analysis of Gender Identity and Space of Female Homosexual in Literature Media*. Master Thesis, M.A. in Media Arts and Design, Chiang Mai University, Thailand. (In Thai)
- Chutiangkul, Y. (2023). *Gap the Series : Family, Security, and the Goal of True Love*. Retrieved 15 August 2024, from <https://thestandard.co/gap-the-series-2>. (In Thai)
- Dahlberg-Dodd, H. E. (2020). O-jōsama kotoba and a Stylistics of Same-sex Desire in Japanese Yuri Narratives. *Mechademia : Second Arc*, 13(1), 6-23.
- EverY Facebook Pages. (2023). *Poet Warp Naksadaeng 23.5 Ongsa Thi Lok lang Thi Narak Chon Koen Tan*. [Reveal the Profiles of the Adorable Actors From 23.5 When the Earth Spinning Around Who Are Irresistibly Charming]. Retrieved 15 August 2024, from <https://www.facebook.com/everyyyyy/photos/pb.100064814043858.-2207520000/5892453194171131/?type=3>. (In Thai)
- Fanasca, M. (2020). Tales of Lilies and Girls' Love: The Depiction of Female/Female Relationships in Yuri Manga. In D. Cucinelli, & A. Scibetta. (Eds.). *Tracing Pathways 雲路: Interdisciplinary Studies on Modern and Contemporary East Asia*, (pp. 51-66). Florence: Firenze University Press.
- Friedman, E. (2022). *By Your Side : The First 100 Years of Yuri Anime and Manga*. California: Journey Press.
- Frederick, S. (2005). Not That Innocent : Yoshiya Nobuko's Good Girls. In L. Miller, & J. Bardsley, (Eds.). *Bad Girls of Japan*, (pp. 65-79). Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Fujimoto, Y. (2014). Where Is My Place in the World? : Early ShōJo Manga Portrayals of Lesbianism. Fraser, L. (Trans.). *Mechademia*, (9), 25-42.
- Galbraith, P. W. (2009). *The Otaku Encyclopedia : An Insider's Guide to the Subculture of Cool Japan*. Tokyo: Kodansha International.

- Girl x Girl. (2024, August 18). *GIRL Talks : Girls Love Series and Novel (Part 1)*. Retrieved 10 October 2024, from <https://www.facebook.com/GIRLxGIRLth/videos/348596928319250>. (In Thai)
- Hemmann, H. (2020). *Manga Cultures and the Female Gaze*. Cham: Palgrave Macmillan.
- Jongsomjitt, N. (2007). *The Female Homosexual Characters in Thai Novels*. Master Thesis, M.Ed. in Thai, Srinakharinwirot University, Thailand. (In Thai)
- Joseph, N., & Nedpogaeo, A. (2023). Communication about Gender Diversity and the Driving of Marriage Equality in Thailand through Boys' Love Series. *Journal of Digital Communications*, 7(2), 146-161. (In Thai)
- Kittisurin, S. (2023). *Lily House : Where Flowers Bloom*. Retrieved 15 August 2024, from <https://cont-reading.com/thinking/lily-house>. (In Thai)
- Kruemane, W. (2022). *A Conversation on Lesbianism in Thailand With Girl X Girl*. Retrieved 6 September 2024, from <https://www.exoticquixotic.com/stories/girlxgirl>. (In Thai)
- Lertwichayaroj, N. (2017). *The Heart of Y*. Bangkok: Bun Books. (In Thai)
- Li, E. C. Y., & Pang, K. W. (2024). Queer Media from the Global South: The Emerging Girls Love (GL) Media Industry of Southeast Asia. *Feminist Media Studies*, 1-7.
- Maser, V. (2015). *Beautiful and Innocent : Female Same-Sex Intimacy in the Japanese Yuri Genre*. Doctoral Dissertation, Ph.D. in Language, Literary, and Media Studies, University of Trier, Germany.
- MGR online. (2012). *When Se-Ed Banned Sexual Minority Books*. Retrieved 15 August 2024, from <https://mgronline.com/live/detail/9550000149720>. (In Thai)
- Murphy, B. (2017). *Key Concepts in Contemporary Popular Fiction*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Nagaike, K. (2010). *The Sexual and Textual Politics of Japanese Lesbian Comics: Reading Romantic and Erotic Yuri Narrative*. *Electronic Journal of Contemporary Japanese Studies*. (30 September 2010). Retrieved 15 August 2024, from www.japanesestudies.org.uk/articles/2010/Nagaike.html.
- Numun, W. (2007). Novels on Homosexuality : Problems and Human Value. *Journal of Humanities and Social Sciences, Prince of Songkla University*, 4(2), 35-75. (In Thai)
- Paiboonsiri, P. (2020). *Interview Sapaan Publishing*. Retrieved 15 November 2024, from <https://urbancreature.co/sapaanpub-lesbian>. (In Thai)
- Phonkaewket, A., Sribunrueaeng, P., & Arpamo, A. (2024). 23.5 *When the Earth Spinning Around : Femininity, Masculinity, and Sexual Relation in Lesbian Literature*. *Journal of Social Science Panyapat*, 6(2), 101-112. (In Thai)
- Phumithammarat, N., & Prasannam, N. (2024). Figure 1 *A Chain Bookstore in A Shopping Mall Serves as The Distribution Space for Yuri Novels*.
- Piyayura, O., Sorthip, M., & Tularak, A. (2024). Gender and Sexuality in Best of Girl's Love Romance Novels (2023) From Mybest. *Journal of Graduate MCU Khon Kaen Campus*, 11(2), 171-184. (In Thai)
- Piniyvararak, A. (1984). *The Theme of Homosexuality in Thai Novels, 1973–1982*. Master Thesis, M.A. in Comparative Literature, Chulalongkorn University, Thailand. (In Thai)
- Prasannam, N. (2021). *The Poetics of Lights and Shadows : Literature and Adaptation Studies*. Bangkok: Saengdao. (In Thai)
- Regis, P. (2003). *A Natural History of the Romance Novel*. Pennsylvania: University of Pennsylvania Press.
- Shokjaratkul, K. (2024). *B2S Book Awards 2024*. Retrieved 15 November 2024, from <https://www.bangkokbiznews.com/lifestyle/judprakai/1120123>. (In Thai)
- Srisomboon, N. (2022). *Yuri-You Read? Let's Drive Into the Power of Girls*. Retrieved 11 November 2024, from <https://cont-reading.com/thinking/booky70>. (In Thai)
- Sujjapun, R. (2017). *Reading Gen Z Literature*. Bangkok: Saengdao. (In Thai)

- Sverkeli, N. S. (2021). *Sapphic Representations in Contemporary Young Adult Literature*. Master Thesis, M.A. in Children and Young Adults' Literature, Western Norway University of Applied Sciences, Norway.
- Thai PBS. (2023). *Milk/Love and Girls Love Craze in the Book Fair*. Retrieved 2 September 2024, from <https://www.thaipbs.or.th/program/ArtandCultureThaiPBS/episodes/94176>. (In Thai)
- Tha-In, P. (2023). *Guidelines for Girl Love TV Series as a Popular Genre in Thailand's Entertainment Industry*. Master Thesis, M.M. in Music Research and Development, Silpakorn University, Thailand. (In Thai)
- The One Enterprise. (2024). *GMMTV*. Retrieved 2 September 2024, from <https://www.theoneenterprise.com/about/companies/gmm-tv>. (In Thai)
- Tirakantawut, N. (2020). *The Representation of Lesbians in Club Friday the Series*. Master Thesis, M.A. in Communication Studies, Chiang Mai University, Thailand. (In Thai)
- Watanatup, S. (2013). *The Representation of Homosexuality in Y Novels on the Internet*. Master Thesis, M.A. in Thai, Thammasat University, Thailand. (In Thai)
- Welker, J. (2024). *Transfiguring Women in Late Twentieth-Century Japan : Feminists, Lesbians, and Girls' Comics Artists and Fans*. Honolulu: University of Hawaii Press.